

רבית - עיסקא [שבוע יט]

מתני סח. עד סח: תנו רבנן [1-2]

רא"ש שם סימן לט [4]

Optional גמ' תנו רבנן מקום..... עד סט. ר' אלעזר [2-3]

שלחן ערוך יו"ד קעז סעיף ב-ג [5-7]

משנת רבית פרק כב ה-ח [8-9]

היתר עיסקא

הבטחת הקרן והרווח

ט"ז סימן קס"ז [10]

נתיבות שלום (ר' שלום יוסף גלבר שליט"א) קונטרס היתר עיסקא א-ג [11-14]

איזהו נשך פרק חמישי בבא מציעא סח.

(א) [לקמן עג:], (ב) לקמן
קה: (ג) [לעיל קה:],
(ד) לעיל לא: מזרח
כע: (ה) עי' לקמן סט:
(ו) בע"ב ד"ה אמר אבי
עיי"ש (ז) לעיל ל ע"ב.

חגגות חב"ח

(6) גופ' כמה עדינים
והדל חכמה שפיר דמי
כדי שלא תעוול דלה
בפני ליון ולאו מלמא
היא: (2) רש"י ד"ה
דוקס' וכו' מבעלי נחם:
(3) ד"ה לון מוסיפין וכו'
שהרי כשהם ניסומין
עליו: (ד) תריס' ד"ה אבל
וכו' שנותן לו שכרו:

דנהות הגר"א

[illegible]

גליון תש"ם

גמ' לדינא דבר
מצדא. ע' לקמן דף עג
ע"כ חוס' ד"ס נטר:
מתני' אין מושיבין
הגבוי. עין לקמן דף קד
ע"כ חוס' ד"ס האו:

הגהות וצייונים

[illegible][illegible]

וּמִסְפֵּק לֵיָּהּ. כֹּל שֶׁנֶּחַם וְאִפְּלוּ בְּחִמָּה
וּמִסְתַּלְקִי: דְּשִׁבּוּתָהּ גְּבִירָה. אֵין שָׁן
קִרְבוֹ מִמֶּנּוּ וְאֵם בֵּה הָיְתָה לְמוֹרָה
אֵין בְּעֵל מַזְרֵיהָ שָׁן טוֹב לְקִטּוּמָה
הָיְתָה: מִרְשָׁא דְרַב פַּפָּא. דְּלֹאֵר לֵעִיל
פָּקֵד (ספ.) שְׂכָרָהּ לֹא פָּקִיד כִּי לֵית
לְבָלָתָהּ כּוֹסֵיהָ כְּדֹאֲמֹרֵן מִנֵּי חוּת
וְאִלּוּת בָּתָר דִּידָךְ וְיֵל בָּתָר דִּידֵּיהּ:
וְחֻזְזָנָא. צִי מַחֲזֵא: דְּקִפִּי רוּחָא
וְקִרְנָא. שְׂקוּיִם פְּרַגְמִיִּים (ג) בְּעִיל
מֵיִם וְעוֹמֵנִן לְחֹגְרִים לְמַחֲזִית שְׂכָר
שֶׁמֶיִן כִּן וְכָן שְׂכָר הָיְתָה צִהָן וְחֻקֵּין
לְמַחֲזִית שְׂכָר עַם הָקָרן וְכִמְתָּר בְּסֵטֶר
וְלִמֵּי חֵיב לְפִלְמֵי כִן וְכָן לִמֵּן
לִמֵּי: וְכִי אֲתוּ לְקִמְיָה. וְאִמְרֵי לֵיהּ
אֵה הִיֶּה רִחוּמָא מֵהֵימֵן לָהּ: תִּינָח
וְיִבָּא דְּאִיתִיהָ לִּידֵּיהָ. אֵם יֵהָ אֲפִךְ
וְיִים לִמֵּן הִפְרָעוּן שְׂחָא חֲסִיד
וְנִמְאִיִּים וְמֵה אֵם יִמּוֹת הִירִשְׁתִּין יִגְבּוּ
כָּל: חֲבִירִי. הִנְקֵלֵן אֵיהֶם מִחֲבִירֵיהֶם
עֲשֶׂההֶם כּוֹרִין לְשֵׁנָה בֵּין מַעֲשֵׂה הַרְעָה
בֵּין מַעֲשֵׂה מַעֲט: חֲבִירֵי גִרְשָׁא.

היו צעלי צמים מלאים מעות
נגנים על שדומיהן ומחרים ומוכרים
ותם להם צֶכֶךְ וכן כורין לשה:
יפת קנייה. מלה להן שדה
לחקייה הלילה לבעלים צמורת
בירות ומלא נוטל רבית קמלה
הרי אין מורה זה ואף אם מלה
א יספד מחברמו כלום: שדווא
מה צדינין. צד המלה ועשה הוא
וכל נכיתא והדר חכרה מיניה:
פיר דמו. כדי שלא תנוול דלת
בין דשהיה גביה ואכל מלת שני
לי עבד זה איחא ומה לי חכרה:
או מילתא דרא. דאפלו שהיה נמי
מור דרשת המורה היא שאין כאן
פס כמורה ואוכל: שעמים שמויה
יטו נוטל: **בתנ** איז מושיב

גונו למוחצית שבר. לא יאמר צעל הצית לחטוי הרי פירות נמכרים
 מקוק ארבע קאס צבלע וזאתה מוכרין בחטות פרוטה פרוטה
 שחבר קאה היין פירות ושז וממר תמר והירוח תחלוץ וטעמא
 יתלחא משום דלמרינן לקנן (דף קד:) הך עיסקא פלגא מלוה
 פלגא פקדון סתם המקבל פלגא מטיא למחצית סתם מקבל עליו אחריית
 היין הקרן פלגאין וזולא הדין פלגא חזק למיחיד פלגאין
 הוה הוה אלול שחר שומא הוה אלול צמעות כשרה השוק
 ינו ליעול חזי שחר נמאס מתעסק בחזי של צעל הצית שחזא פקדון
 על צעל המחמת מעות המלוה לפיכך אסור: ^א א"א אב בן גוון לו
 דבר עמלו. בחזי: ^ב אין מושיבין תרנגולין למוחצה. לשום ציטס דמיס
 על התרנגולת להושיבה עליהם לגדל אפרוחים למחצית שחר מה
 יהיו האפרוחים שני יומה על דמי הציצים דהואל וזה מקבל עליו
 אחיית חזי דמי הציצים אם יתקבלו או אם ימותו הוה ליה פלגא
 חזי שחר: ^ג יקומין עליו דמיס מעכשיו דמיין עליו צמלוה ומחצתו
 גדל אם חזי השני צבאר המחמת מעותיו: וחזונו. שחזא מורא
 פסדותם: ואין שמיין עצמים ופיחיים למוחצה. עכשיו הן שוין קד וכך
 נללס ענין לגדלם שנחיים למחצית שחר ולמחצית הפסד אם ימותו:
 דה מקבלים עצמים ופיחיים. קטנים בלל שומא שאס ימותו לא
 סלס כלום ואס ימוי תחלוץ צייתם: כדשחזו מושיבים. לכשיעמוד על
 ימם גדלתן שלם ש וילעס קוס אם יתלקי: וחזונו. מגדלה עד שפחה
 עומת משאין קד היה מהנגס לגדלתן קודם חלוקה: גמ' ה"ג תנא
 וועל בשה. ובתמיתחין לא גרסין צטל: כפועל בשה. כפועל כמה
 חזיה ליעול ולישז צטל: כאי כפועל בשה. הלא אי יושז וינצל שרי

נְבוֹתָן לֹא שָׁכְרוּ כְּפוּעֵי בָשָׂל. אִי גֵרֶם תִּנְאֵל כְּפוּעֵל צִנּוֹל אִי־כֹל
גֵרֶם? נִמְתְּחִי צִנּוֹל פִּירֶשׁ צִקְוֹנֶמֶרֶס? כְּפוּעֵל צִנּוֹל מִלְּחָה
דְּעִנּוֹל מִיָּה הֵינּוּ שֹׂאֵם הִיא עֲשׂוּהָ חֲחֹלָה מִלְּחָה כְּפִידָה
מִמְרִיחַ הִרְבֵּה חֲחֹת הִיא קֵלָה אֲוֹמֵדִים כִּמְהָ יֵינָה מִשְׁכָּרִי עֲשׂוּהָ
מִלְּחָה? אִי עֲשׂוּהָ צִנּוֹל מִלְּחָה מִמְרִיחַ

וְיָדִי הִכָּה גַּמְי לֹא שָׁנָא
 הִיא אַחֲזָההּ תִּקְדֵּשׁ הִיא
 וְנָתַתִּי הַלְוָאָה הִיא
 אִשִּׁי אִמְרוּ לִי סִבִּי
 וְיִשְׁכַּבְתֶּנָּה שְׁתָּה לְמֹאִי
 לֵאמֹר שְׁתָּה מִצִּי מִסֶּלֶק
 מִסֶּלֶק לֵיהּ וְאִמְרוּ רַב
 לְמֹאִי מַחֲסִי מֹאִי
 לְמֹאִי נִפְקָא מִינֵה
 וְרַבָּא לִית הִלְכְתָּא
 כְּשִׁשְׁטִי מַחֲזִנָּא וְלֹא
 כְּמִרְשִׁי רַב
 לֵיהּ לְרוּחָא אֶקְרֵנָא
 מִדֵּר דְּהוּה רוּחָא אֵל
 אֲבָא עֲבִיד הֵבִי וְכִי
 אֵל יִתִּינָה הִכָּא
 בְּנִפְל שְׁמִירָא קָמִי
 שְׁמִירָא מִלְּפָנֵי הַשְׁלִיטָן
 וְכִידִי נִרְשָׁא דְכַתְּבִי
 וְרַעֲיָה לְפִלְגִיָּא וְהִדֵּר
 אֶהֱוֵא דְאֶקְרִינָה נְהִלְיָה
 חֵבִי קִינָא מִינֵה
 וְהִדֵּר חֲכָרָה כְּדִי שְׁלֹא
 יִדֵּר דְּמִי וְלֹא מִלְתָּא
 עֵיבָן חֲזֹנִי לְמַחְצִית
 בְּהֵן פִּירִית לְמַחְצִית
 וְנָתַתִּי לְשִׁכְרוּ כְּפֻעֵל
 לְמַחְצֵה וְאִין שְׁמִין
 לֹא אִם כֵּן גִּתּוֹן לֹא
 כָּל מִקְבְּלִין עֲגִלִין
 וְאוֹתוֹן עַד שִׁיחָא
 שְׁתָּהּ מוֹעֲנָתָא:
 מֹאִי כְּפֻעֵל כְּמֹל

אמר

וְעַתָּה מֵאַחַד דְּעֻמֵּי מִינֵה דְרַשׁ׃ כְּקוֹנְטְרַס וְאִם אֵן כֵּן הוּא
כָּל שִׁכְרוֹ עַל הַשָּׂמֶה אֲבִידָה וְהַכְסֵם (בִּין דָּף טו:) אֲמַרְיִן דְּטַעַם
וְהוּמָר אֲבִידָה הוּא כְּשׁוֹמֵר הַסֵּם מִשּׁוּם דְּמַלִּי הִנָּהוּ קֹא מִמֵּי לִיָּה וְעִ״כּ
אֲקַמְרִי רַעְיָן עֵינֵיהּ בְּזִכָּר כֹּחַ מִשּׁוּם דְּלִיָּכ לְכַחֵז רַחֲמֵהּ
עֵינֵיהּ וְלֹא צִי פִּרְקִיהּ יִיזַל דֹּאן לְחֹשׁ אֵם טוֹטל שִׁכְר כִּיִּן שְׁעוּק
וְלִגְלֹכָה אֲמַרְתּוּ וּמִפְּקֵד דִּהּ אֵם הִיא שֵׁם צִיִּת דִּי אִיִּמְנֵה לִיִּטוֹל
מִנֵּה שִׁמְפִּסִּי וְעַכְשָׁיו דְּלִיכָא בִּיד לִמֵּה לֹא יִטוֹל כֵּל טַרְחוֹ וְצַפְרֵה עַד
מִנֵּה (בְּצוּרֵה דָּף טז: וְשֵׁם דִּיָּה כְּפֻעַל) נִמִּי דְקַמֵּי טוֹטל שִׁכְר לָדוֹן כְּפֻעַל
וְעַל הַסֵּם נִמִּי יִיזַל כִּפִּיָּה כִּיִּן שִׁמְחֻנְטֵל מִמְּלַכְתּוֹ יִטוֹל לִיִּטוֹל שִׁכְר:
וְאִם כָּל עוֹרֵן אִי שִׁכְר עֲמִיד וְחֻזּוֹ. הִיא לֹא שִׁיךְ לִמְחִי
כְּפֻעַל בְּעַל דֹּאן מִתְנַטֵּל לְהַכְרִיעַ וְלִהְיוֹת אֵלֶּה רַע
חֹד צִיִּם אֲבָל מִטוֹיִל כֵּן עַסְקוֹן בְּזִיךְ דְּמִיִּחַ שְׁמֻסְפִּסָּה (פִּי״ד)
הַמְּוִשִּׁי חֲזוּי בְּחֻזּוֹ אִם הִיא אֲזִינִי לֹא יִעֲשֶׂק בְּאֻמְנֵהּ:

מקבלים ענין וידיהן. חיתה מאי קמ"ל פשיטא כיון
דלון מקבל ענין אחריות ואי משום דבעי לתימני ומגדלן
מתן עד שיהיו מושלשין זה היה יכול להשמיענו ברישא לאחר
(שנתן שכרו ויש לומר דקממשעו לן דכפתחא אין מקבל ענין שום
אחריות ולא הוי עסקא כיון דכפתחא כשקבל עגלים לא שמו
תס' אלא לאחר שגדלו וצאן לחלוק השנה אז שמינ אותם כמה
עמינו ולהכי תנא ברישא שמינ ובסיפא מקבלין וכשמינ בשעה
גולה כסתם מקבל ענין תלי האחריות כמו בשאר עסקא:
א"כ

ח להוליך ולהציא פירות לחנות ולמכור ולקבל מעות ולמדוד הפירות:
אמר

עין משפט
נר מצוה

[illegible]

תורה אור השלם
(א) יש רעה ראייתי סבת
השמיש בשגגה שיצא
מלפני השלימים:
[קדחת י ח]

ליקוטי רש"י

[illegible]

תלמוד בבלי <עוז והדר> - כג בבא מציעא תלמוד בבלי עמוד מס 147הודפס ע"י תכנת אוצר החכמה

עץ משפט
נר מצוה

אלא שיטה איתמור. חל
 אמרין (יטען דף
 הלכה כמותו ואין גרלה ד'
 ריש עגלא לפסומה ורי')

הגהות הב"ח

(א) גמ' ח"ל ר"א
גמ' נפליה לרישא:
(ב) רש"י ד"ה שיעה
ט' ורען שמעון בן
גמליאל טקן:

[א] גמ' וזהאמר רב
 ריש עבדא. נ"נ
 הרמזים מפרש שהנה
 מחלה דלכ"כ ה' נרץ
 לית כפועל: [ב] שם י
 קאמר כד. נ"נ ומכ
 הרמזים דה"ה לשמול
 דלחז קולך כ"י נמי חירי
 דוקא נכ"ה ג' לית כ
 אבז תדור מפרש כ"ל
 עסק אחר אלף אהנה
 מחלה. ומת"י ג"כ

[illegible]

אמר רב מוחזר ש"יש בשבדק
 מוחזר. וא"ת והא' נד' אחד
 צריצת הוא דשטח לא ימלא מותר
 שלשם ונד' לית ליה דר' יהודה דשרי
 נלד אחד צריצת דלמיר לגיל (דף סג.)
 ועשין אהנה צריצות אעין עשין
 דמס' ומשמע עליו דהיינו
 דלא כרבי יהודה ועוד דלפניו לרבי
 יהודה לא שרי כפי האי גוונא אלא
 בשבט צד ליה או מלה לעשות נד'
 אחד שלא יהיה רצית ויש לונומ' דהכא
 לקילו רצון משום דשכיחי טונא שיהא
 מותר שלש: **דאמרי** א"ת שרי גבי'
 הורגא ויהי' אחריו. וא"ת מהאי
 טעמא לחשרי אפילו לית ליה בהמה
 לדידיה דהא נרץ לטרוח לעממו
 משום פלגא דמלוט וי"ל דלא דמי דאי
 לית ליה בהמה לדידיה אין נרץ
 לטרוח בהמה של שותפת בכל יום
 אלא כל אחד יטרוח צימו:

אי משתתפת בהדיה איהו קד' גמי
 א"ת. תימה למה היא קצרה
 בן דהא כי משתתף עדיה נמי
 יכול כל הראש הרי הוא כבתלה
 ומתלה שהיה מורה בכל הבהמה
 על ר' אלעזר היה נוטל הראש ועשין
 בטורח לרבי אלעזר רק בחצי בהמה
 וכן חזי הראש מתלק' רבי אלעזר
 עוד מאי קאמר השתא שותפי און
 הלא גם עתה היתה חלקו של רבי
 אלעזר פלגא מלוט ויש לונומ'
 יכשתתתף עמו היה מורה בתני
 על רבי אלעזר בהנא ועל בן אמרי
 היצ' לן נמי אליהא אחרי שאין
 לוקח מחלקו שום שבר:

י

שְׁשִׁיָּה דְקוֹת "מִכְּאֵן וְאִילָךְ"
מִנְשִׂיא בֵּר גְּדֵא שְׁקֵל מִחֲצֵה
ל' ו' מִאֵן פִּלַּג לָךְ וְעוֹד מִקּוֹם
לֹ הִנֵּהוּ תִרִי כּוֹתֵאֵי דְעֵבוֹד
דְּעֵתִיָּה דְחִבְרִיָּה אֲתוּ לְקַמְהָ
יְהוּי כִּמְאֵן דְּפִלְגִי דְמוֹ לְקַמְהָ
דְּעֵתִיָּה דְחִבְרִיָּה אֲתוּ לְקַמְהָ
דִּידִי קֵא אֲתִי מֵר אִ"ר פִּפֵּא
כְּהִי

דקתני רישא משמע דעל כרחו חייב
לומר חזק איתו מיד שלא אעסוק
מעמיב ישראל לטפל ב' דקה שלשים
ז'ס הרגיל בק' מבוא ואיך יטול
באמה מחמשים שטר ושטר עמל ומזון
ז'ס מנהו וכי" ערמ משום ידידה קא
בדוליס ואיתו נוטל בשל חפציו כלום:
טז

שמיפולה מרובה מאי שמיפולה מרובה מפני
נזמל מחצה שלו וחצי מחצה בשל חבירו רב
שלו וחצי מחצה בשל חבירו אתא לקמיה דאבוי
שנהנו לגדל הוא ותנן *מקום שנחנו לגדל י
עסקא בהדי הדדי אויל חד מנייהו פליג וזוי בל
דרב פפא א"ל מאי נפקא מינה הכי אמר רב נח
זבון חמרא בהדי הדדי קם איך פליג ליה בל
דרב פפא א"ל *מאן פליג דף א"ל קא חוינא דרב

אז טיפולנה של שניה קלה משל ראשונה מאז לשון חייז לטפס
למפל בולדות. שאף הן נתלקקו למחלה שהן שכל והמקבל
שלישים ובבסה חמישים. כדרך שפטרן לך הכתוב גטיפול הכבו
ליה צבאיות (דף טו:) מקראי: שינייה דקות. וזריחה לאמה
ו של הן וצממלה השני של חצירו יטול מחלה בשבט כדרך שמי
ו עליו כיון דעני למיטרה זה משום מחלה שלו שהוא קרן גמור
וי שם אותה שמה לא נישומת^ל יפה: יגדיל. הולדות עד ש

שְׁרָרָהּ בְּשָׁנֵי לְמוֹנוֹת מְרוֹצִים יוֹתֵר
מִן הָרֶאשִׁוֶּנֶה: מֵאֵי אֲבֵל דְּקֹאמוֹד. כֹּל
שֶׁן דְּהִיּוֹנוֹ כְּעֹמָא דְּמַעֲבָד עֲלוּי:
אִיִּיא. הִכִּי קֹאמֵר לִפִּי שְׁאִינוֹ דּוֹמָה
כִּי וְכִין דְּכֵן מִנְהָּ הַמִּקְבֵּלִין חֲמִירו
מַעֲבָד עֲלוּי וְאִינוֹ שְׁמַעְתִּי אִיפְסָא אִם
כֹּא בַּעַל הַדְּהִמָּה לְחִלּוֹק בְּחֹדֹר זְמַנו
הַמִּקְבֵּל מַעֲבָד עֲלוּי לִפִּי שְׁאִינוֹ דּוֹמָה
נִיפְלוּהָ כִּי שְׁמִיפּוֹל שָׁנָּה רֶאשִׁוֶּנֶה
קָשָׁה מִשָּׁל שְׁנֵי מַפְסִי שְׁהִיא דְּקָה
מִפְּסִי מִפְּסִי מִפְּסִי מִפְּסִי מִפְּסִי מִפְּסִי

מיפול זה כל הזמן הזה: עוד מתי חייבי
בחלק שלך שאני נוטל זו כלום: בדקה
ובסוף חמשים וחמ"ב נותנו לכהן דיליק'
המקבל מתנה שלם בשביל חלקו שהרי מה
ליכא ואע"ג דהני אחריות של מנהיג חצי'
סרה ולא מניחו כרייתתו: מאן פלי דף.

ליקומוי רש"י
 זיפולא מרובא.
 ולמא ששיניה.
 יקות. ואינה יכולה
 אכול עשב ואם לא מהא
 ס האם תמות בכורות
 ט.י.

[ציל אמרי (רש"ל):
[כבתי' נוסף ליה:
[כצת ראשונים:
כתי' ראשונה, וכי'
רש"י: [7] [מאז אמר
קאמר כצ"ל (גליק)
רש"י: [8] [ס' ס"א
ידיה (גליק), ולהוסיף
לפניו צ"ל חזינא
[9] ברת' ידית קאז אמי
ר (מהרש"ל): [10] נראה
צ"ל הפסוק הנקודה
יבנה "המקבץ" הוא
לשון רש"י: [11] [צ'
צ"ל (גליק): [12] [ס'
שומה (רש"ל) וכ"ה
כבתי':

תלמוד בבלי <עוז והדר> - כג בבא מציעא תלמוד בבלי עמוד מס 149הודפס ע"י תכנת אוצר החכמה

ג. משנה [שם] דף ס"ח
ע"ח: א

ג. * טור עמוד תפס:
 7. עד סוף השעיף הכל לשון
 הרמז"ס בפרק ו'
 מהלכות טלוזין וטומפין
 דין ב' מזריחא שם
 וכדמפרש אבי' גס ריש
 ע"ב):

(*) פירש רש"י [שם]
ששם היה נפש או גבר,
כמה אדם רוצה לעולם
לעולם מחללה כבדה
והוא יעשה מלאכה קלה.
וכן משמע מדברי הר"ק
[שם ע"ג כ"ו]. והתוספות
פירשו
שבעולם בעל היינו חושב
בעל לגמרי ואין לו שום
מחללה, כמה היה רוצה
ליקח. להעסק בזה
העסק. וכן כתב הרא"ש
[שם פ"ה סי' ע"ג]. ובזה
עוד דהבא בזה, ודבר
מקומו ממונים ודבר
מועט שנתן לו לא מיוז
בדברים, וכן כתב הטור
[עמוד מהדפוס].

הגהות והערות

הורודגא תקס"ו:

הַמִּלְחָמָה מִשָּׁה שֶׁסֵּה הִיזָּא כֵן
 שֶׁסֵּה "תַּלְמִידֵי הַרֶשֶׁט" א".
 מִמֵּינוּ צִמְחָה מִקְיוּמוֹת הַדְּבִירָא
 וְגַרְא דַּעַם "תַּלְמִידֵי
 רֶשֶׁט" א" שֶׁסֵּה "הַרֶשֶׁט" א",
 אֵלֶּה לְקַמֵּן מִ"ק וְיִסּוּף מִ"ק
 לְעוֹל סִימֵן קֶסֶם מִ"ק מ;
 יִמֵּן קַע מִ"ק יד וְשֶׁסֵּה הוּא
 יִסּוּף דַּעַם הַרֶשֶׁט" א, רִאשִׁי
 שֶׁסֵּה הַעֲרָה (ל):

ממסדורת
מקון
להרמשהדארץ
מל"ו, וכן
צ"א התוספות דלקמן את
דברי רש"י:

חוקן במהדורת למצער
תרל"ו:

מקומו ממדבורה ח"ד
תע"ח:

נוסף ממדורת א"ח
תע"א:

א. חוקן ע"פ דגול מרובה
ב. שלחן הטבור, וראה אמרי
ג. שהגיה ממחיר "גם"
ד. והמוות דעת ציבורים
ה. כן כתב את שני הדרכים
ו. הברע ציניהם, וכ"כ גם
ז. העלי לבונה:

חוקן ע"פ דגול מרצה
הלחן הטעור ואמרי צינה;

הוא לשון מוסדות
מבשרות עם צמח רבני
מנאל:

וכן כתב ה"ק [עמוד חפץ
ה' ורש"י], אך לא כולם
סבירי עס זה, עיין טור
השלם הערה ח:

וְהָיָה כְּמוֹעַל בַּעַל בְּרִי, וְלֹא כָל שִׁכְרוֹ, אֲלֵא רֹאשׁוֹן אֲדָם שֶׁבָּטַל וְאִין לוֹ
 שָׂסוֹם מִלְּאֲכָה כִּמְהָ הִיָּה רוּחָה לִיקָם לְהַחֲסֵק זֶה הָעֵסֶק, וְאִפְּשִׁי לוֹ
 הִיָּה לוֹ מִלְּאֲכָה שִׁטְמִין עֲלֶיהָ שֶׁכֵּר טוֹב וּמַחֲבִטֵּל מִמֶּנָּה אִין קוֹמֵרִים
 וְהִמָּה זֶה הִיָּה רוּחָה לִיקָם וְלִיבְטֵל מִמִּלְּאֲכָתּוֹ וְלִהְחֲסֵק זֶה הָעֵסֶק
 שֶׁלֹּא הִיָּה לִקָּם אֲלֵא הִרְבָּה, אֲלֵא

ב. [ח] [י] [יב] הנותן מעור
י. רחינו שחצי האר
המקבל אסור [ח] שכל עי
פקדון ונמצא שמורת כה
המלוה לפיכך צריך
ד. [ח] שבכל יום ויום מימי ה
(ג) במל של אותה (י).

במעדני מלך [פלטולה הריפהאם עס סימן לט אומג] שהמייכו בזה. ורש"י
עס סה, כ ד"ה אמר אבינן ויש פוסקים מפרשים שאם היה עושה מתחלה
והלאכה כזוה ומרויה זה הרבה וזו היא קלה, אומדים כמה ייח
וגשלו לעשות מלאכה זו. ותלמידי הרשב"א [הובאו בנ"י עמוד הפט
י"ה והלמדן] ויש פוסקים מפרשים שמשערין לו במלאכתו הראשונה
אמרו שהוא מרויה בשעת הצטלה, כגון שהוא חייט ודרכו לפתור בגד
סלע צפרוס הרגל שהמלאכה מרובה, ובשאר ימים מוסרו צפרות
סלע שאינו מואל להשתכר זה כל כך, וכן הוא נזכר עכשיו בשכרו.
ועיינו לקמן סימן ש"ב וצדרישה עס [אות א] שהאריך:

... ..

(ג) כפועל בטל ב'ו'. בגמרא [שם סה, א] איחא תנא כפועל בטל, מאי כפועל בטל אמר אביי כפועל בטל של אותה מלאכה דבטיל מיניה. ופירש רש"י [שם ע"ב ד"ה אמר אביי] היינו שאם עשה תמילה מלאכה כבידה ומרווח הרבה חזאת היא קלה, (אומרים) (אומדים) " כמה ייתא משכרו לעשות מלאכה

לחבירו בתורת עיסקא
ויות על הנותן וחצי על
קא פלגא מלוה ופלגא
קא הפקדון בשביל חלק
ליתן לו שכר שרחו
שנותנות (ג) ה' בפועל
משלמכה שבטל ממנה

בטל נראה כפירוש הקוטרס, מדפדפן שם הא לא צטיל, מווס
המשמשע ליה כיושב בטל לגמרי, עכ"ל. נראה מדברי המוספוס
בגמראס כן בגמרא הא לא צטיל, וכן כתב הרא"ש [שם ח"ב סימן
ה] לענין השבט אצדה כפירוש רש"י (ו"ל) [ח"א] ב, כגון מלאכה
שנוטל עליה ארבעה זוזי, ולהניחה ולישב בטל היה נוטל זוז אחד,
לעטרות בהשבת אצדה היה נוטל שני זוזים, [נוטל לו שני זוזים]
ממי ליה זוז בשר השבת אצדה, עכ"ל. והקשו המוספוס [הח"א]
על זה, דאם תס' כפירוש רש"י הוא נוטל שר על השבת אצדה,
בכוכוס [בבא קמא נא ב] אמרין דשומר אצדה הוא שומר חנם דאין
לו הנאה, ויש לומר דאין לחוס אס נוטל שר כיון שעוסק במלאכה

ממרה ומפסד כו' ע"כ" ושמאמחז דברי החוספות שכתבו כישצ ובעט לגמרי הוא כמו שכתב ב"י [עמוד חפס דבור ראשון] לאומדים כמה
אדם רוצה ליטול כדי ליצטל ממלכתו לגמרי, להשפא בין שנותן לו עכשיו מלאכה קלה בין כבידה שיעורו שוב, דהיינו ששמיין מלאכתו
הרגיל בה כמה היה זה רוצה ליטול ולישצ בטל לגמרי. והטור [עמוד חפס-הפס] כתב ו"ל, ולא כל שכרו, אלא רואין אדם שבעט ואין לו
שום מלאכה כמה היה רוצה ליקח ולהתעסק בזה העסק, ואפילו היה מלאכה שנותנין לו שבר טוב ומחבטל ממנה אין אומרים כמה היה
זה רוצה ליקח ולהיבעטל ממלאכתו ולהתעסק בזה העסק, שלא היה לוקח אלא הרבה, אלא אומדים באדם בטל כדפרישית, עכ"ל. וזהו
מהרש"ל בספר חכמת שלמה [בבא מציעא סא, א] הסכים לפירוש הטור, דקשה לו על פירוש ב"י מאי שנה באמת דבין רביע מדין השבת
הצידה, ולמה לא פריך גם שם הא לא צטיל כיון דמלשון דכפועל בטל פריך, עיין שם בפרק איזהו נשך. ומראה דלא קשה מידי, דהאי
קושיא הא לאו בטל לאו סתם גמרא פריך לה, אלא איזי בעצמו הוא פריך לה ומשיי כפועל בטל מאותה מלאכה כו', דכרך שרגילין
החוספות לפרש [בכל מקום] [בכמה מקומות] שיש קושיא ואחר זה נזכר איזה אומרא שאותו אומרא הוא גם המקשן, וכמו שכתבו
החוספות ריש פרק אלו מציאות [שם נא, א ד"ה ומה] כמה שכתוב וכמה אמר רבי יוחנן קב בארבע אמות, ואם כן כאן על איזי גופיה
לא קשה מידי למה לא הוקשה לו כן בפרק איזהו נשך גבי נותן שכר המחשק שאמרו גם כן כפועל בטל, דיש לומר דציבירא ליה באבן
רביע הקילו כמו שכתב הרא"ש בזה בפרק הנ"ל [פ"ה סימן נט] דלאו מפרשים לפי הענין, וכן הוא בעצמו לפי פירוש הטור כאן לענין
קולא שלו דהיינו ששמיין באדם בטל כמה יקח מזה המלאכה, ובהשבת הצידה [שאין] [שמין] א גם לפי מלאכתו ראשונה כפירוש רש"י,
ותמתי דברי כתב הרא"ש בדין בפרק איזהו נשך [שם] אבל הכא באבן רביע הקילו חכמים כו', ובדרישה [ואם א] הקשה על פירוש
הטור, כיון דמשלם ליה על מלאכה דהשבת הצידה אף שהיה כבר עסוק במלאכה כאלו היה בטל, למה הקשו החוספות דוקא על פירוש
רש"י דהא נוטל שכר על השבת הצידה, הא גם הדין הוא נוטל שכרו. ולא קשה מידי, דבאמת לפירוש החוספות על פי הטור לא שקיל
מידי בהשבת הצידה אלא כהוא אדם בטל, רק אם הוא כבר עסק במלאכה דין הוא שלא יפסיד מחמת ההשבת ועל כן נותנין לו שכר ביטול
מלאכתו באופן אף שישומו כמה מגיע לו בשכר מלאכה ההשבת, וכן יתן לו בשביל ההפסד שיש לו ממלאכתו הקודמת, אבל לפירוש רש"י
שנוטל זה אחד יותר כמו שכתבנו בשם הרא"ש ודאי קשה הא נוטל שכר על השבת הצידה, ועל זה תירצו דאין לחוש כיון שעל כל
פנים יש לו הפסד וארין ליטול אף לחוש אם יעול גם בשכר השבת, ומורה ו"ל [ב"ה עמוד חפס—תנן] האריך גם כן להקשות ולתת בין
הפירושים. ולענ"ד נראה דפירוש הב"י [פירושו הטור שמה אמת, דודאי משמעות החוספות כפירוש הב"י כמו שכתבתי לעיל, וכן משמע
בחוספות הרא"ש [שם סא, א ד"ה כפועל] שהביא ב"י [עמוד חפס דבור ראשון] וכמו שאבאר בסמוך, והוא דעל כרחק לפי פירוש ב"י לאומדין
כמה רוצה ליטול פועל אחד כדי ליצטל ממלכתו לגמרי, הניחא לבעל מלאכה שיעור שכר טירחא בזה, אבל מה נעשה באדם בטל
לגמרי שמקבל עסקא היאך נשער שכר טירחא, על כרחק דבזה אנו מושגרים כפי מה שהיה אדם בטל נוטל לעשות עסק זה, דאי פחות
מזה אין אנו יודעים שיעורו, אלא על כרחק דמשערים כפי מה שאדם בטל נוטל מזה העסק דהוא פחות ממה שסתם אדם נוטל, ואפילו
לרבי מאיר דמיקל בגמרא [שם ע"ג] וציבירא ליה שכרו בין מרובה בין מועט לא מיקל אלא בבעל מלאכה שלא יתחבו לפי מלאכתו בשכר
[עסק] א, אבל מכל מקום לא מיקל ממה שאדם בטל נוטל, דהיינו אף על פי שדרך הפועלים שבלאותה עיר ליטול ארבעה וואצים רק
שאדם בטל מכל מלאכה נוטל פחות מזה, אומה סך הפחות כריך שיתן לו הנותן להמקבל, ובהו הב"י שזה עם הטור. אלא דאם הוא בעל
מלאכה וציטלו לגמרי הוא יותר מאדם בטל לעשות מלאכה זו, ו' בזה מחמיר (הטור) [הב"י] א ליתן לו אותו היקף. ומה שהקשה ב"י
[עמוד חפס ד"ה ולא כל] על הטור כמה שכתב דמשעריין באדם בטל כמה היה נוטל בזה העסק ואם כן הכל לפי כוזה העסק שמקבל,
יחמאי אמריין בגמרא [שם] צריכא דאי לא חתא סיפא דהיינו שנותן לו מעות ליקח פירות על ריות ציחא אימא דלא סגי כפועל בטל " כיון
[דלא נפיש] [דנפיש] א טירחא, ואי כדברי הטור אמאי סלקא דעתא לומר כן הא משלם ליה אותה הטיירחא, דאדם בטל רוצה טפי כדי
לעשות מלאכה כבידה מקלה, לא קשה מידי, דסלקא דעתא כיון שיש טירחא גדולה בזה לא משעריין שכרו כאלו היה אדם בטל אלא
היינו משעריין בסתם אדם כמה היה נוטל בעסק זה, אבל כמה שמקשים החוספות על רש"י אין לתת כן, דהא לרש"י אין כאן שום קולא
בעולם אלא מתניתין אחיא כרבי שמעון [שם] וקא משמע לן מומרא דנריך דוקא לשלם כל היזק שלו:

יצוא זה דשקיל בריות טפי אפילו חלק עשירית באופן שאין מגיע
 לו רק דינר אחד כל ימי משך השותפות סגי בזה כל שמקבל עליו
 בריות טפי מזההפסד, והוא סובר דבריות הרבה ובהיהם הנאה קא
 טרח בראון בחלק הפקדון. והך מילתא שכחב הטור שמתן לו דינר
 קאי על כל מה שזכר לעיל מניה

דהיינו גם אם נותן לו שלש
 בשבוע, דגם אם אפשר שלא יצוא
 לו רק דינר, כן נראה לי צדור
 פירוש דברי הטור ויצוא הכל על
 נכון, גם יהיה מוסכם עם הרא"ש
 שכתב תקנתא דתרי תילתי בגר
 על פוסק חמלה, דהטור מפרשו
 שפוסק תחילה קודם שמתעסק
 אבל נאחז בדר קיבל העסק לידו
 וכמו שאמרנו, והוא מטעם דלילו
 קודם קבלת העסק היה די
 בקצבה אפילו מעט, ואף על פי
 שלענין ריוח והפסד הם שוים
 מכל מקום סגי בזה שקצב דעל
 מנת כן נחית לעסק זה, מה שאין
 כן כשכבד קיבל העסק ואין רואה

ויש לו עסק אחר חרי זה
 מחצה ^(יג) ואם היה המת
 אחר אינו צריך להעלות לו
 משועבד הוא לבקל הש
 להיות כל אחריות פלגא הפקד
^(ח) דלאונסין ^(א) דלא כיש מקיל
 ג. י"ב ^(טז) במה דברים
 בתחילת העסק אלא
 אם פסק עמו בתחילת
 ידוע ואפילו בדינר מותר
 המעות י"א אבל אם כל אחד
 לבד י"א אין כאן עיסקה אלא
 ד ^(טז) הנותן מעות לחתן

לחזור בו יש חילוק גייתם בשכר טירחא, לזה הולכרו לתקנת חכמים, כן נראה לע"ד. ובדרישה [ואם] האריך מאד בפירוש דברי הטור, והעיד על עצמו שלפי פירושו יש דוחק גדול בלשון הטור, ולפי מה שכתבתי אין כאן דוחק בסיעתא דשמיא: (ו) וצריך להיות בל' אחריות כו'. כתב בהגהת מיימון פרק ו' לשלוחין [ואם] ד' בשם ספר המזלות [אמ"ג עין פנ קסח, ב] אף על פי שנתן עיסקא לחבירו על חנאי שיטול הממעסק שלשה חלקים מן הרווח ובעל המעות רביעית, מכל מקום הוי חנאי מלוה וחאי פקדון, ומה שהמעסק נטעל יותר ברווח הוי שכר טירחא:

עזרן לחם למדריק"ש

[illegible]

ר דהגר"א

[ג'] ואם היה בזה מצבור דרבי אלעזר מהגרונאי [שם] כפידושו, אבל הטור אין תבאר, וכן שאר פוסקים, שמרמזים כפידושו ודאי שם [הוא] פלגית דבכתותא אין צריך ליתר שכל בזה, וכן כתב המהרש"ם [שם], וזה שכתוב בהגה' [שם] אין וכל זה כשאחד בזה: [יד] והנה וצריך בזה דלא בזה, עיי' תוספות [שם] ע' א' דקא דקא בזה, ועיי' שם ט"ק פ' [טז] נספח ק' בזה דברבי אמורים בזה. הוא דביר"ף הטור נעמד תנא, וכן דף תרמ"ט [שם] ורבותיו של הרמב"ם. בזה כפי דעת הר"ף שם ו' והרא"ש וספ"ה סימן טל) ורבותיו של הרמב"ם. בזה כפי דעת

באר היטב

וּבְחֹב ש"ך [ס"ח] אֵכֶל לְהוֹסֵסִים שֶׁהֵבֵאתִי לְקָמֹן אֶת הַלִּוּוֹת מִקֶּבֶל
 (שְׁלִישׁ) שְׁנֵי לִישָׁיִן הַרְדִּיהוּ אֶפְסִירֹם מִשְׁמַל לִי חָצִי הַהֶפְסֵד מוֹהֵר,
 אִם כֵּן אֶפְסִירֹם אֵינִי לִי שֶׁסָּק אַחֵר שָׂרִי. וְהִנֵּנִי כֹחַ דֹּלֶף אֵם שֶׁסָּק עִנִּי
 בְּדִיר תַּחֲתָהּ לֹא מֵהֵי אֵלֶּה אִם כֵּן כִּשְׁמֵקֶבֶל מוֹרָאָה לִמֵּה שֶׁסָּק, דָּאֵם לֹא
 כֵּן מֵהֵי מֵהֵי שֶׁפִּסֵּק דִּירִיָּה, [סָם סִיק עַן:] (ו') דְּהוֹסֵבִין, וְהֵא דְמֵי לִנְטִיל
 סִימֵן קִמְיָא סִיק, וְגַם דְּהוֹסֵב עִנִּי תַּחֲתָהּ מוֹרָאָה, דָּהֵסֵם מִצֵּר הָיָה,
 בְּמָה, [ש"ך ס"ח אֵל]. וְכֹחַ הַש"ך [סִיק] לִי לִשְׁמֹעַ דָּגָם עֵינֵקֶבֶל אֵרֹךְ,

אוצר מפרשים

י' (שני ענף ג) שבו פרחו בלבד ידוע ואפילו בדינר וכו', שיעורו בעיר הקדוש ירושלם תנבים שדני הוא שחם עשרה פאראס בזמן ששהו כן מזוקק החרובים בשמונה פאראס, ועל דרך זה בשאר מקומות לפי המטבע ושחור הכסף, (קול: שחור) ברכת אות א'.

י' (הנה שם) אבל אם כל אחד נתן מעות אפילו אחד ממעטף לרב אין כאן עסקא אלא חי בשלושתו וכו', זה דעת הרמב"ם (שערי שבת) שער ח' והסמ"ג (שם סוף קט, ה), אבל דעת הרמב"ם (שלחין והרמ"ן) ש' עגב כזה חזין לעשרה ממעטפ צריך שבר טרחה, כמבואר בבית יוסף (עמוד חצ' ד"ה לענין), ונראה ממחר"ם גאנלטי שכתבוהו סימן צ"ח שתפס כדעת הרמב"ם, וכתב הרמב"ם סימן ל"ח ד"ה יאמא) דהרמב"ם מפקינן אחריות מזה העסקה קדומה, ועיניו בהכנסת הגדולה הנהיה ב' אות כ"ב והנמשך (אות כג—מח) ובספר כהונה עולם בחיבורו על הלכות רביח (מב, ב' ד"ה ואף) ובתשובותיו סימן ל"א, ומזהו ש' להרמב"ם מג' דינרי לכל השתופות, וכן נראה מסתמך מרן הכא בשו"ע, ויש לזוהר בשטר כזה לכתוב שכל שטר שררו, ועיניו כספתי כהונה עולם בשו"ע סימן ל"א.)

י' (שם) אין כאן, עיני השתופות משפטים שרים (חז"א) סימן ג"א: (אשכ אברהם, א' ג' (ש"ד) פ"ק ט') ואין חוששין בשום רביח, חזירי דהחמקבל אין מקבל האחרית על מה שהניח הנותן, וכל לאו היה כאן שום מלך, וכל אחד נטל מדיח' פ"ד ערך המעות שהניח לשותפות, ואף דשרת המקבל עלה, ואם אחד נטל רביח כלל אלא כתבנו א' משום חלקו, ועיני בחרות דעת (בבאריס ס"ד) דאם קבל עליו אחרית אונסא חזולא על חלק הנותן נעשה וואסר ליתן לו ריזח מזה דהיינו רביח, וכחאי גרונא כתב הכית כלל יתירה (גאנלטי מפרשים ס"ד) בשם הרמב"ם (ש"ש, א' דתנן לו כל הריזח מחלקו ואין לו הנאה כלל מחלק הנותן, דהחיר רמ"א לעיל סעיף א') בבארי גרונא אפילו קבל כלל האחרית דאם מחנה להיות כסואל ושלחיתיהו קמו עבדי, ככל מקום כאן יש לו הנאה מזה שיש לו מעות הרבה לצורך העסק כמו שכתב הש"י ס"ט, ואם קבל עליו אחרית הוי שייש כלזה על חלק הנותן ואסור ליתן לו ריזחיס כם מחלקו, דהוי רביח וגומר אף בלא הטיחאה כלל, כיון דיש לו קצת חלקו על כלזה על ידי קבלת האחריות, ועיני מה שכתבתיו ס"ב ס"ק ד' ואננו מפרשים ס"ב ב: (עלי לבנות)

ק"י

עם ציונים מהש"ך

[illegible]

ציונים לרמ"א

עם ציונים מהש"ך

(מהרי"ק שורש ק"ט): שור (עמוד חקב) ופוסקים בשם ר"י ^{הח} נהגו מדרש בגא מיעול רמו חל; ב"י עמוד חקב דבור ראשון ב"ה רמ"ס למה ולזה ת, צ"ה (מהרי"ק שורש ק"ט) עמוד עמוד חקב (בס' ר"ב"ו בחסותות בגא מיעול ע, א י"ה חקב; מדרש סס רמו חל); ובש"ע (מהדורות חקב) שס"ו נרשם מעות חל.

נקודות חשובות

הַשְׁמִיטָה עַל הַבֵּינִי בְּיָמֵינוּ (נִמְנָם חֹלָה דִּים וְחִמְרָן)
 יִשְׁמַע לָנוּ, דָּגֵם דְּבִי הֵבֵן
 הַחֲדָרִית רָאִיתִי דִּין מְרֻבֶּה
 יִשְׁמַע לָנוּ, מִשְׁמַע לָנוּ דְּרִיל צִין
 יִשְׁמַע לָנוּ מְחַלְלֵה מְרֻבֶּה
 יִשְׁמַע לָנוּ עֲלֵמֵם מְשִׁמְרִין
 יִשְׁמַע לָנוּ וְעַל לִגְמִיר. גֵּם מֵה
 הַיִּסְחָר בְּיָמֵינוּ (יָמֵינוּ עֲמִיד מֵה)
 יִשְׁמַע לָנוּ, מִשְׁמַע לָנוּ דְּרִיל
 מְחַלְלֵה מְרֻבֶּה יִשְׁמַע לָנוּ
 יִשְׁמַע לָנוּ, וְלֹא כְּפֻרֶה לֹא קִשָּׁה
 יִשְׁמַע לָנוּ (דְּרִיל) דְּרִיל
 יִשְׁמַע לָנוּ [יִשְׁמַע לָנוּ] יִשְׁמַע לָנוּ
 מְחַלְלֵה מְרֻבֶּה יִשְׁמַע לָנוּ
 מְחַלְלֵה, לִבִּי מְחַלְלֵה יִשְׁמַע לָנוּ
 יִשְׁמַע לָנוּ מְחַלְלֵה מְרֻבֶּה
 יִשְׁמַע לָנוּ:

דגדגות ותערות

[ח] ראה ש"ך ס"ק י:
 [ב] מה שכתב השו"ע "ואם
 יהיה לו עסק אחר לא ראה
 יתכן לו דינר לכל ימי
 השתופות" הוא דברי עצמו,
 אינו מלשון הרמב"ם, וכמו
 שנכתוב בציפור הגר"א ס"ק
 טז:

שכר טירחא

ה. כיון שביארנו שהמתעסק נעשה לזה על מחצית המעות שקיבל, צריך המתעסק לזוהר שלא יתנה את בעל המעות בשום הנאה יתירה בעסק זה, לכן חייב בעל המעות לשלם למתעסק עבור טירחתו בחלק הפקדון. ואם קובעים השכר טירחא בתחילת העיסקא יכול לשלם לו דבר מועט כמו דינר (דהיינו בין יהיה רווח ובין לא ירווח) או אחוז מסויים מריוח העסק¹ (ה). וברוב נוסחאות של היתר עיסקא המצויים בינינו כאן

¹ ה. מבואר בגמרא דבעל המעות צריך לשלם למתעסק עבור טירחתו דאלי"כ הרי נמצא דטורח בחלק הפקדון משום שקיבל חלק המלוה, דכיון דהם שותפין בהעסק – שורת הדין נותנת ששניהם צריכים לטורח עבור העיסקא ולא רק המתעסק. ובשו"ע שם סעיף ג כתב דאם בעל המעות פסק עמו בתחילת העסק יכול ליתן לו אפילו דינר. ויש כאן ג' שיטות: א. מהבכ"י שם משמע שהדינר הוא דוקא ולא פחות וכן בשולחן גבוה ס"י קעז אות ו כתב בשם רבו הגאון בית דוד ס"י צג שהדינר הוא דוקא ולא פחות משום דבכ"ה לא מינכר שהוא שכ"ט שכן נראה מלשון הסמ"ג עשין פ"ב שהביא הבית יוסף שכתב בכל מה שיתן רק שיהיה ניכר שכר ודי בדינר או ראש עגל ע"כ. ב. מיהו בש"ג שם סיים שם סיים דמדברי הסמ"ג עצמו שכתב או ראש עגל נראה דדינר דקאמר לאו דוקא שראש עגל אינו שוה דינר בכל מקום. וכן המנהג ליתן זוג של מנעלים שאינו שוה אפילו רביע דינר עכ"ל. משמע דהגם דא"צ דינר מ"מ עכ"פ צריך ליתן דבר חשוב. ג. דעת הרבה פוסקים דבכל שהוא סגי מיהו אפשר דבעי עכ"פ שוה פרוטה, דבגינת ורדים ס"י ו אות ד כתב דאין לחקיד בשיעור זה דבכל מידי שיתן לו סגי, וכן בדרישה ס"ק ו כתב בשם הרש"ל אפילו בפחות מדינר, ובקו' הסמ"ע אות א כתב אפילו בכל שהוא ובבית מאיר כתב פחות שבמטבעות. ובחוו"ד ס"ק ז ובנה"מ ס"י רל ס"ק טו משמע שא"צ שוה פרוטה, ובמנחת פיתים ג"כ התיר אפילו בפחות משוה פרוטה. ועיין מלואים אות ט בנוגע לשיעור דינר בזמנינו.

ובמילתא דרבנן יכולים לסמוך על המקילים וליתן פחות מדינר, וכאן בארה"ב המנהג ברוב נוסחאות הית"ע לקבוע דולר אחד עבור שכ"ט. ואיני יודע מקור המנהג, אם הוא משום שהיה שוה דינר לפני כמה שנים או משום שהוא דבר חשוב. ולמעשה בודאי יכולים לסמוך ע"ז בזה"ז אף שאינו שוה דינר כיון שהוא דבר חשוב קצת ונותנים כסכום זה עבור טירחא מועטת וכ"ש שיוצא בזה דעת הגינת ורדים, קונטרס הסמ"ע, בית מאיר, חוו"ד ומנחת פתים הנ"ל. והרצוה להחמיר לעצמו יתן שוה דינר, ועיין במילואים אות ט בנוגע לשיעור דינר בזמנינו. והגם שלפעמים (וזה תלוי בשוויות כסף) יש בפעני (סענט) אחד שוה פרוטה, יש לעיין אם יכולים ליתנו עבור שכ"ט לדעת הגינת ורדים ושאר פוסקים הנ"ל, כיון שבזמנינו כמעט אינו שוה כלום וא"א לקנות בו שום דבר.

ומש"כ או אחוז מסויים וכו' כ"כ הרמב"ם פ"ו משולחין הלכה ד שיכולים להגדיל חלק המתעסק בריוח העיסקא (יותר מחלקו בהפסד) וזה יעלה לו במקום שכ"ט. לדוגמא אם חולקים ההפסד שוה בשוה, יטול המתעסק 60% בריוח והמתעסק רק 40% (ועיין בר"י פרק מא ס"ק ט דמשמע דמותר אף באחוז אחד כגון 51% ברווח). ובבר"י פרק לו ס"ק י כתב דלהלכה נקטינן כהרמב"ם.

ואם לא התנו על שכ"ט בתחילת העסק, צריך בעל המעות לשלם יותר מדינר, עיין בשו"ע ס"י קעז סעיפים ב-ד לכל הפרטים. וכשיש למתעסק עסק אחר, אפילו אינו ממין זה העסק שקיבל ואינו מתבטל מעסק הראשון מחמת העיסקא שקיבל, אז די בדבר מועט אפילו לא התנו מתחילה על כך, עיין ש"ך שם ס"ק ו-ז. אלא שכ"ז אם לא כתבו שטר עיסקא.

מיהו אם עשו שטר עיסקא עם תנאי חלוקת הרווח והפסד שוה בשוה ולא הזכירו בו שכ"ט, הרי זה חמיר טפי דהוי כשטר שיש בו רבית, ואסור לבעל המעות ליטול שום רווח מהעיסקא, כן הוא דעת המחבר בסעיף כה והנ"כ שם. מיהו בבר"י פרק לו ס"ק מא הביא שיש מקילים בזה, ובערך שי מהד"ב סעיף כה סיים דלכן אי תפס בעל המעות הרווח המגיע לו אחר נכיון שכר טירחא כפועל בטל ודאי לא מפקין מיניה ע"כ. ואם הנותן או המקבל אדם גדול (ובבר"י שם ס"ק מב הביא בשם הכנה"ג דה"ה כל אדם שמוחזק ידיע איסור רבית) וידוע שלא היה עושה עיסקא באיסור מפרשים השטר להיתר אם אפשר, עיין שו"ע ס"י קעז סעיף כה לכל הפרטים. וראיתי בחלקת בנימין שם בביאורים שכתב בשם שו"ת זרע אמת ח"ג ס"י קט דדוקא בכ"ה דכדי לפרשו בהיתר צריכים לתלות בחסרון לשון (דהיינו לפרש פלגא באגר ובהפסד כאילו כתוב פלגא באגר או בהפסד) אבל היכא חסרון לשון רק דפשוטות משמעות השטר בדרך איסור אלא שיש לפרשו בדרך דוחק באופן שלא יהיה בו איסור רבית שפיר מפרשין כן, והכי מיייתי ממהר"א ששון וראנ"ח והובא בדרכ"י עכ"ל. ואם לא כתב בשטר למחצית שכר והפסד, רק סתם עפ"י הית"ע או כתיקון חז"ל, אין דינו כשטר שיש בו רבית, ונטל המתעסק 2/3 ברווח ומחצה בהפסד. וכאן בארצות הברית שברוב

בארה"ב קבעו שכר טירחא של דולר אחד. ויש לשלם השכר טירחא למתעסק, ולא די במה שמזכירים זה בשטר בלבד.

להנות את בעל המעות

ו. דעת כמה גדולי הפוסקים שאסור למתעסק להנות את בעל המעות אפילו בדברים שאינם קשורים בהעסקא שביניהם, כדין כל לזה שאסור להנות למלוה שלו כמבואר לעיל פרקים ג-ד² (ו).

חלוקת הרווח, הוצאות והפסדים

ז. כשנגמרה תקופת העסקא צריכים בעל המעות והמתעסק לחלוק הרווח וההפסד בשוה³ (ז). ויש להם לדקדק ולחשב כל הוצאות והפסד העסקא שיהיו על שניהם בשוה ואסור למתעסק לוותר כלום משלו⁴ (ח). מיהו המתעסק צריך לשלם הוצאות השטר עסקא כמבואר בחו"מ סוף סי' לט, עיין לעיל פרק א סעיף ח. ח. אם בשעת חלוקת הרווחים יש חילוקי דיעות בין בעל המעות והמתעסק בנוגע לסכום הרווח, כגון שבעל המעות טוען שאפשר שהיו יותר רווחים, נחלקו הפוסקים אם המתעסק מחוייב לישבע⁵ (ט).

היתר עסקא קובעים דולר אחד עבור שכ"ט וחולקין הרווח והפסד בשוה, לכאורה אוליין בתר המנהג של דולר כמ"ש בשי"ד שם ס"ק יד. ועי' לקמן סעיף טז לשאר דיני שכר טירחא.

² ו. וז"ל שו"ע הרב סעיף לט לפיכך צריך הוא ליזהר שלא לעשות שום טובת הנאה להנותן כמו כל לזה עכ"ל ועי' לעיל פ"ד סעיף כה. ובחוו"ד סי' קסו ס"ק א כתב דמ"מ אפשר דלא גזרו בעסקא איסור הנאה של פרהסיא שהבאתי לעיל פרק ג סעיף יז. ולקמן ס"ק נב כתבתי שבהית"ע של כולו פקדון מותר למתעסק להנות בעל המעות, ובלבד שלא קצצו על כך בתחילה. ובכל אופן יכולים לכלול ההנאה בתנאי ההתפשרות כמבואר לקמן סעיף כט.

³ ז. היינו בסתם עסקא שהוא פלגא מלוח ופלגא פקדון. מיהו יכולים להתנות מתחילה לחלוק באופן אחר כמבואר לעיל סעיפים ב-ג. ועי' בשו"ע סי' קעז סעיף לד בנוגע להאיך מחשבים הרווח והפסד כשחלק המתעסק בריוח הוא יותר גדול מחלקו בהפסד, והפסידו ושוב חרויו.

⁴ ח. שו"ע שם סעיף כא, ולא דוקא הוצאות דה"ה אם המתעסק טורח בעצמו עבור העסקא בדבר שאין דרך שאר מתעסקים לטרוח בזה בחינם, אסור לו לוותר על השכר טירחא שמגיע לו. ועי' בסעיף כב דאסור למתעסק להכניס סחורה שלו לתוך העסקא בפחות ממחיר השוק אע"פ שקנאם (לעצמו) מקודם בזמן הזול. וכן אסור לבעל המעות ליתן מתנה לחבירו ממעות או סחורה ששייך לעסקא, אא"כ הוא מנכה זה מחלק הרווח שלו, שו"ע שם סעיף לב.

⁵ ט. רמ"א חו"מ סי' צג סעיף ד. מיהו כל זה כשטוען בעל המעות טענת ספק, אבל אם טוען שבריו לו שהיה כך וכך רווחים צריך המתעסק לישבע לכו"ע.

קסז א וכו' פ"ק א דבן
 מציוו בסימן קס"ג
 סעיף ג' אמר ליה הלויני
 מנה אטר ליה פנה אין לי
 חסין בפנה יש לי כו' ולי
 נראה דלא דמי, והתם
 לאחס לזכר הוא מוכר לו
 הסמך שהרי חזר ולקח
 ממנו, הרי יש כאן הערמה
 רצית לזקוק ממנו כול
 בשביל מעוט שנתן לו
 שהרי אינו צריך למסין, וגם
 אין לומר דכונן המלוה
 שהוא רוצה בחטין, דאם כן
 לא היה צורך ממנו לו
 להחמלה, הפסד מערמה
 למה לי, אלא אחרונה הוא
 דקמערנו כדרי הדד, וכן
 אם מוכר להחמלה צימח
 כגון שהיו שוין תשעים
 ומכרן במאה הרי מכר לו
 צימח בשביל צימחין לו
 המעות והרי רצית גמור.
 אבל הכא אף על גב דאמר
 ליה הלויני, מכל מקום יש
 לומר דהמלוה אינו רוצה
 להלוות אלא צריך המעות
 לקנות לו קטורה, וכאשר
 מוכרו לו בפחות אין אסור
 כשיש לו, שהרי רשאי אדם
 למכור סחורותיו בפחות
 כשיש לו, ואין כאן הערמה
 רצית כיון שהסחורה היא
 מחמלה של המוכר, ודו"ק:

הגהות והערות
 (ב) חוקן ע"פ קוטרם שיר
 שניים שסוף ספר צרי
 יוקף:
 (ג) טפף ממחזורם
 ויהיה שדלף תל"ו:
 (ד) חוקן ע"פ סמ"ק:

עליו ויכול להמנות שיהיה כשואל, מה שאין כן כאן שאחר כך הוא
 לזה ממש, רק שנתחילה הוא אינו לזה כיון שנתחברות מלוה הוא
 וזה עיקר ההיתר, על כן צריך שלא יקבלקל ההיתר, ומו, דדוקא
 נמשכין שייך לומר מתנה להיות כשואל דלא יתן להואלה, אבל לא
 נמשכות, וכן כתב להדיא הטור
 בסימן קס"ט [עמוד חטון] בדברי
 הרמ"ה וז"ל, ולא דמי למעות דלא
 הדר צעיייהו, מה שאין כן משכון דהדר צעיייה מתנה להיות כשואל.
 על כן הוא כאן כולו מלוה, והיאך יקח יותר ממנו שהלוהו, ודאי
 הוא רצית גמור. וכן כתב הרא"ש בתשובה כלל (פ"ה) [פ"ח] סימן
 ג' דהמקבל למחצית שכר אסור לקבל עליו כל האחריות, ולא דמי
 לשומר חנם דמתנה להיות כשואל, והתם לעולם שומר הוא ויכול
 לשעבד עצמו כדון שואל, אבל הכא שנושא ונותן בנכסים כיון שקיבל
 עליו כל האחריות פקע ממנו שם הפקדון ונעשה מלוה, עכ"ל,
 והיינו כמו שכתבתי דלעולם צריך שלא יהיה נפקע ממנו שם נפקד.
 על כן אין להשיג בהיתר זה שכתב בדרישה. ועיין מה שכתבתי
 בסימן קע"ז סעיף ו' [פ"ק יב] בפירושו דברי הר"ר ישעיה דאפילו
 אם המקבל קונה מן הנותן חלק ריוח שלו דאסור. וכן מוכח עוד
 בסימן קע"ב סעיף ג' עיין שם בדברינו [פ"ק טו], וכן נראה לעג"ד
 פשוט. **בתרומת הדשן** סימן ש"ב כתוב למנוח היתר צונון מעות
 לחציו למחצית שכר ורואה שיהיה קרן שלו בטוח, יכול לומר שהלוה
 לא יהיה נאמן על ההפסד רק על פי עדות הרב והש"ך וכה"ל גויגא
 אנשים יושבי ארזלים צעיר שיש להם ידיעה במשא ומתן, ואף על
 גב דדעת שניהם שלא יהיה כן שיעידו הם ואין מתנין כן אלא שיקח
 הרבית בהיתר, ומציא ראייה לזה, ע"ש. ומסקין שם דאין היתר זה
 אלא צונון לעיסקא שאין שם רצית דאורייתא אפילו בלא שום תנאי
 כיון דלא קיץ עמו רק אם יהיה ריוח, רק מדרכין אסור משום
 קרוב לשכר ורחוק מהפסד, דהיינו שיהיה הקרן שלו בטוח על כל
 פנים, על כן יש להחזיר בזה. אבל מי שקצץ עם הלוה שיתן לו סך
 קרוב ריוח ועושה כן להיות הקרן בטוח, אין לסמוך על תנאי זה
 וליקח הרבית אם לא יעידו אלא שני אנשים, ע"כ. ובצנזם האריך
 כאן ומתלבט בין הקרן להריוח, דעל הקרן יכול להמנות כן שיהיה
 בטוח שצירור יש לו בידו הקרן רק שרואה לפטור עצמו בטענות
 הפסד, על זה יאמר איני מאמיך כי אם על פי עדים המיוחדים,
 אבל לא על הריוח, דספק מתחילתו אם יהיה שם ריוח כלל. וחילוק
 נכון הוא, רק שמשמע מדבריו שעל הקרן מועיל תנאי זה אפילו
 אם הוא קוצץ עמו תחילה, כגון ההיא דהכא שמתנה עמו שיהיו
 באחריות המלוה עד שיהיה שני מנין דגם בזה מועיל שיתערך עדים
 המיוחדים דוקא על הפסד הקרן, והוא תמוה שלא ראה סוף דברי
 תרומת הדשן שזכרנו דדוקא במקום שאין שם קליפה יש לסמוך

על זה. ואפילו במקום שאין קליפה אלא נותן למחצית שכר, דמותר
 לעשות כן תנאי זה שלא יהיה נאמן על הפסד הקרן רק בעדות
 הרב והש"ך, היינו צענין שהרב והש"ך יש להם ידיעה קצת בעסק
 של זה הלוה כמו שכתב צדקיהו שהם יושבי ארזלים שיש להם ידיעה
 כו', מה שאין כן בצונון שכתבתי
 עדים שאינם ידיעים מן המשא ומתן
 כלל, ועושים כן כדי שאי אפשר
 שיוכלו להעיד על ההפסד, זה ודאי אסור גמור הוא, דהוא קרוב
 לשכר ורחוק לגמרי מן ההפסד. וכתוב בצנזם למנוח תקנה למלוין
 בשטרות, שיכתוב לו שחייב הלוה למלוה סחורה שיש לו עכשיו בצינו
 ומוכרה לו בזה, שהרי כל אדם יש לו רשות שימכור סחורתו בזה
 אפילו שזה מאחסין במאה שיעמידנה למלוה צונון פלוני ואם יעבור
 על זה חייב לשלם לו בסך הרבה אפילו כפל ממנו שנתן לו, שזה
 היתר גמור, והוא שידע שהאמת כן הוא שיש לו ללוה אותה הסחורה
 בצינו באותו פעם, ויקנה לו הסחורה בקנין מיד שעושה על החוב,
 עכ"ל. והוא מדברי ריב"ש [סימן טו] הצינו בשו"ע בסימן קע"ז
 סעיף י"ח, ועיין מה שכתבתי שם [פ"ק כ"ב]. ונראה לי ברור שאין
 להיתר זה מקום רק אם לא אמר תחילה הלויני מעות, אלא חיבב
 אמר כן הנה יש לי סחורה אמכרנה לך בזה ואם לא אעמידנה לך
 לזמן פלוני אתן לך כך וכך, אבל אמר תחילה הלויני מנה ואחר
 כך עושה עמו היתר זה (ואסור) [אסור], דכן מצינו בסימן קס"ג
 סעיף ג' אמר ליה הלויני מנה אמר ליה מנה אין לי חטין במנה יש
 לי כו' דאסור מאחר שאמר ליה תחילה הלויני, והא התם דעשה
 עמו מקח גמור בחטין כפי שזוין ומה שחזר ולקח ממנו בתשעים
 הוא גם כן היתר גמור ואפילו הכי [אסור], קל וחומר כאן דמוכר
 לו בזה הרבה תחילה דמחוי טפי כהערמת רבית, ולא עוד אלא
 רבית גמור יש כאן לפי מה שכתב ב"י שם סימן קס"ג [עמוד שטו]
 ד"ה אמרן בשם תלמידי רשב"א דאם היו שוים תשעים תחילה ונתנם
 לו במאה דהוא רבית גמור, כמו שהעתיקתי לעיל [שם פ"ק ו], הוא
 הדין נמי הכא שמכר לו בזה טפי, דמד טעמא הוא דלאו רואין
 שאין כאן מכירה במאה (ודוקא) [כיון] דאמר ליה תחילה הלויני.
 וכן, דכאן גרע טפי דבשעת נתינת המעות קוצץ עמו בפירוש שיתן
 לו טפי ממה שהוא נותן לו. על כן אין לסמוך על זה אם אמר ליה
 תחילה הלויני מעות, כיון דמתחילה בל עמו בדרך הלוואה מעות
 והוא משלם ליה מעות ונותן לו יותר ממנו שלקח ממנו, ואין לעשות
 היתר כשאמר ליה מתחילה הלויני מעות אלא שאחר כך מוכר לו
 סחורה מה שיש לו בזה בלי שום תנאי ואחר שעה חזר ומוכר לו
 על דרך המוכר בסימן קע"ד סעיף ג', וזה דוקא שיש לו כל הסחורה
 שמוכר, ולא די צמעת כמו שהוא צלולא, כמו שזכרנו בסימן
 (קע"ג) [קס"ג] סעיף א' [פ"ק ג]:

ערך דאם למהריק"ש

קסז משנה א ומשם ואילך יהיה כל הריח לזה ב"ר, והוא הדין אפילו שיהיו קודם הלוואה ואחר כך יהיו לזיוח המלוה:

ביאור הגר"א

נראה לי וכמו שכתוב שם [שם א] לא מצא מותר שלישי כו' ואיבעיתא אימא כו',
 ולא דמי להדיא דירושלמי דשם אמר אחר חנוכה יהיה שלך אף שלא ירדתי או
 יפסיד קודם חנוכה, וכן בטרשא דרב חמא דלא איכפת ליה כלל בהלואה אם
 יהיה ריוח או לא מכל מקום בחזרתו הוא שלהם הריח, מה שאין כן כאן.
 ועוד נראה לי דאינו מותר אלא בנותן לו בעיסקא אבל בהלוואה אסור, וגדולה
 מזו בסימן קצ"ז סעיף י"ד האומר כו', דאף על גב דמותר מן הדין וכמו שכתוב
 שם [עמוד חקין] הנותן עיסקא לחבירו כו' לא יכתוב עליו שטר חוב והרי מלוה כו',
 ומה מדמי שנותן לו שכר עמלו, הא אפילו חצר דלא קיימא לאגרא וגברא דלא
 עביד למיגר אסור לדור בחצרו [סימן קס"ט סעיף א], וכל שכן הלויני ודור כו' [שם]
 סעיף ב, כל שכן שמתנה עמו שיעסקו בפקדונו בשביל הלוואתו אף שנותן לו שכר,
 וכמו שכתוב בסימן ק"ס סעיף ב' המלוה כו', והוא הדין להיפך שעל מנת
 שכל מלאכה שיתן ללוה שיקבל ממנו גם כן אסור, ואינו מותר כאן אלא בעיסקא
 וכאשי גויגא ודא דירושלמי או כמו שכתוב בהגה"ה כאן (ע"כ): [ב] ובד"ב כו'.
 הרא"ש שם, וכמו בטרשא דרב חמא דנקט ליה כו', וכמו שכתב הרא"ש שם [סימן כב]
 וי"ח וי"ח כיון דאחריתו דחדך כו' יש לומר כו'. ועיין תוספות [שם]
 ס"ה א' ד"ה נקטי כו', ושם ע"כ א' ד"ה ברשות כו' וד"ה החמרים כו' וד"ה מאי טעמא כו':

גליון מהרש"א

מנו נגד החוקה דלא שיק איהם היתרם כו', משום רשב"א הביאו בתשובת
 מהר"ש חלק א' סימן ג' [סוף ד"ה משנתן]:

אוצר מפרשים

מן סוף סימן קצ"ג שמונת לתת עשרים לטריין וכו', ע"ש, ויקנה קנין גמור ושלם
 מיד שמועין (בלא) [בלשון] מעכשיו, שלא יהיה אסמכתא, ושמועין זה הקונה
 האחריות יכול לחזור ולמוכרו ללוה, וצריך לחזור שלא יבואו להערשם שיקנה אותו
 שמועין מתחילה כדי שיחזור הלוה ויקנה מידו: (שיורי ברבא אות א)

ויכול הלוה לקנות האחריות בסך מה, ואם תמצא לומר דלא, אם יוכל המלוה לתת
 סך מה לשמועין שיקנה האחריות במקום הלוה. והעלה דלא יוכל הלוה לקנות
 האחריות, וכתב שכן מצא בחשובה כתי' להרב מהר"ר דוד ק' זמרא ד"ל [ח"א] סימן
 רטו, אך יכול ליתן סך מה לשמועין שיקנה האחריות, והביא ראיה ממה שפסק

סעיף מ'

הנותן מעות לחברו ליקח בהם פירות למחצית שכר ואומר לא לקחתי אין לו עליו אלא תרעומת ואם יש עדים שלקח במעות משלחו ומכר מוציאין ממנו בעל כרחו ואם שלח בהם יד בפני עדים או שאמר בפניהם שחזר משליחותו קנה לעצמו (ה"ה ור' ירוחם נכ"ז ונ"י פל"ג) (ועיין נמו"מ סי' קפ"ג מדין זה):

שנחלקו בזה הראשונים, ודעת הרמב"ם דכיון שקנה במעותיו של המשלח קנה המשלח וכן דעת רבינו ירוחם, נורק אם שינה בשליחות כגון שא"ל המשלח לקנות חטים וקנה שעורים או קנה בשינוי. ודעת הרשב"א דקנה השליח אף אם לא שינה משליחותו. והא דבעי עדים ואינו נאמן בלי עדים הוא משום דבסתמא אמרינן שנהג כדין דניחא ל' ליקו בהימנותי, ולכן אמרינן דרק עכשיו נמלך ואומר שקנה לצורך עצמו אך בשעת הקני' קנה למשלח [ט"ז יו"ד סי' קע"ז סק"א]. והיינו דכיון שאנו רואים שנהג כפי מה שמתחייב מקבלת העיסקא, ולקח סחורה ומכרה, ועכשיו הוא מחדש וטוען שנעשה מתחלה גולן וקנה עבור עצמו, אין הוא נאמן לומר כן אף שהוא מוחזק.

א. מקור הדין בתוספתא פ"ד דב"מ, מובאת ברמב"ם פ"א משלוחין ה"ה וברא"ש סמ"א, והטעם להא דאין לו עליו אלא תרעומת הוא משום שהמבטל כיסו של חברו פטור, שאין זו אלא גרמא בשב ואל תעשה.

ב. ומה דאיתא בתוספתא דאם יש עדים שהשליח לקח ומכר מוציאין מידו הוסיפו בזה הראשונים ב"ק ק"ב: דהיינו שהעדים יודעים שלקח במעות של משלחו ובכה"ג נקנה המקח למשלח כיון שהמעות שייכות לו, וכדין עיסקא.

ג. ומה שפסק השו"ע דאם שלח בהן יד בפני עדים קנה לעצמו עיין בשו"ע חו"מ סי' קפ"ג ס"ג

קונטרס היתר עיסקא

אופן, משא"כ בעיסקא שאם לא יהיו רווחים לא יקבל הנותן כלום. ג) יש חילוק נוסף והוא שבהלואה ברבית אין המלוה עתיד לקבל יותר מסך הקרן והרבית שהסכימו ביניהם, משא"כ בעיסקא שאם ירווח המתעסק הרבה עשוי המלוה להרויח סכום רב.

בתקופת הלבוש והסמ"ע ומהר"ם [ר' מענדל] מקראקא ראו חכמי ישראל שדוחק הפרנסה גדול מאד וראו צורך לתקן הסכסוך שיהי' דומה להלואה ברבית מבחינת ג' הנקודות הנ"ל ומ"מ לא תהא זו הלואה ברבית כלל, ולכן הנהיגו את ההסכם המכונה בשם "היתר עיסקא". יסודו של ההיתר עיסקא הוא שהסכסוך ניתנים מהנותן למתעסק שלא בתורת הלואה אלא בתורת עיסקא, ומקבל המעות אינו בגדר לזה אלא הוא שליח של בעל המעות להתעסק בהן ולהרויח עבורו כמו בשאר עיסקא.

אמנם כדי ליתן לעיסקא זו מעלות הדומות לאלו שיש בהלואה ברבית הוסיפו ב' ענינים עיקריים בהיתר עיסקא: א) תנאי נאמנות המגבילים את האפשרות של המתעסק לטעון שהקרן נפסדה או שלא

הקדמה

א. בגמרא ב"מ ק"ד: ובפוסקים נתבאר דיני עיסקא, שאדם נותן מעות או סחורה לחברו ע"מ שיתעסק בהן וחולקים ברווחים. ואמרו חכמים שסתם עיסקא מחציתה מלוה, והיינו שהמתעסק מקבל ע"ע אחריות מחצית המעות, ומחציתה פקדון, שאם יאבדו המעות באונס יפסיד הנותן את המחצית. ועיין לעיל סי' קע"ז ריש סעיף ב' שהארכנו בביאור ענין העיסקא וגדרה.

הסכם של עיסקא אינו דומה כלל להלואה ברבית, ההבדל העיקרי הוא שבהסכם עיסקא המתעסק הוא פועל של בעל המעות והוא מרויח עבורו, ואילו בהלואה ברבית אין הלוה עובד עבור המלוה כלל, אמנם מלבד זה, אם באנו להשוות את הצורה הכללית של הנותן מעות בעיסקא ומקבל רווחים לעומת המלוה ברבית נמצא שיש הבדל בשלש נקודות עיקריות: א) בהלואה ברבית הלוה אחראי על כל המעות ולא רק על מחציתן. ב) בהלואה ברבית הרווחים של המלוה מובטחים, שהרי הלוה מתחייב ליתן את הרבית בכל

ונבאר עתה בע"ה את היסודות של היתר עיסקא:

תנאי הנאמנות

בענין תנאי הנאמנות הנהיג מהר"ם חילוק בין הנאמנות על הקרן לנאמנות על הרווחים. לענין הקרן הנהיג שהמלוה והלוה מסכימים ביניהם שלא יהי' הלוה נאמן לומר שהקרן של העיסקא נאבדה באונס [ויפטר בזה מלהשיב את חלק הפקדון שבעיסקא] אלא בעדים כשרים, וכיון שיקשה על הלוה להביא על כך עדים כשרים לכן קרוב הדבר שאפילו אם תאבד הקרן באונס יהא הלוה מחויב לשלם, שהרי לא הביא עדים. [ומ"מ יש אפשרות שיהיו לו עדים שיעידו שהקרן אבדה באונס ואז יפטר מלשלם, ולכן עדיין נחשבות מעות אלו אצלו כפקדון, אך אם היה מתנה תנאים כאלו אשר אין שום אפשרות לבצעם ה"ז כאילו אמר הריני נותן לך מעות בפקדון אך מתנה שלא תהי' נאמן כלל לפטור את עצמך בטענת אונס, ונמצא שבפועל מקבל עליו המתעסק אחריות אונסין שהרי בכל מקרה של אונס יצטרך לשלם וה"ז כמקבל אחריות ואסור].

הרויח. ב) התפשרות על סך הרווחים. ע"י תוספות אלו נהיה ההיתר עיסקא עצה ליתן מעות ולהיות קרוב לודאי שיקבל אותן בתוספת רווחים. ובהיתר עיסקא זה נהגו הדורות האחרונים. ועיין שו"ת חת"ס חו"מ סמ"ח שכתב דהיתר עיסקא הוא דרך סלולה ללא פקפוק [עיי"ש שעוסק בהלואת מעות של יתומים], ובשו"ת אמרי יושר להגאון ר' מאיר אריק ז"ל ח"א סי' קצ"ב כתב דאפי' בעל נפש יכול לעשות היתר עיסקא.

ובספר מעשה רב אות ק"ח כותב בשם הגר"א דאין היתר ברווחים כלל. וכן מובא במעשה רב החדש בשם הגר"א דבי"ד של מעלה אין מסכימים להיתרים [ולא כתב שם את הטעם בזה, ונראה שהגר"א סובר דכיון שכוונתו של הלוה היא ליתן את הקרן והרווחים אפילו אם יוכל לברר שהפסיד או שלא הרויח לכן יש לאסור מטעם הערמה, ועיין בהגר"א סי' קע"ז סקל"ד שדעתו לאסור הערמה בכל מיני אופנים, כגון העצה שכתב המרדכי במי שרצה להלוות והיה בדבר איסור רבית, וכתב המרדכי עצה שיתן את המעות במתנה ויסמוך על המקבל שיחזיר לו מתנה עם תוספת, והגר"א כתב דכיון שיודע שסופו לשלם ה"ז אסור].

לח. מצינו מקור לעצה כזו של הערמה [לתת ממון באופן שהאחריות על הנותן אך לדרוש מראש עדות כזו שקרוב לודאי שלא יוכל להביא וממילא ישלם] בתה"ד סי' ש"ב. תה"ד עוסק בראובן המשכיר מעותיו לשמעון תמורת סך קצוב וכדי שלא יהא בזה איסור השכרת מעות הנוכר בגמ' דף ס"ט: קיבל עליו המשכיר את כל האחריות על כל המעות [והיינו אחריות גניבה ואבידה ואונס] ובוה ס"ל לתה"ד שיש להתיר [ועיין סי' קע"ז ס"א ברמ"א]. ומעתה דן בעל תה"ד לומר שיוכל ראובן המשכיר להנותן עם שמעון השוכר שלא יהא נאמן לומר שלא פשע במעות אלא אם יעידו על כך הרב והש"ץ של העיר, דאף שהם בקיאים מעט במ"מ מ"מ קרוב דקרוב לודאי הוא שלא ידעו להעיד ע"ז, ונמצא ראובן בטוח בקרן שלו אף שהאחריות עליו. ומכאן למד מהר"ם מקראקא שאפשר להגביל את נאמנות המתעסק באופן זה, והוא היקל ולא הצריך דוקא עדות הרב והש"ץ אלא עדים כשרים ונאמנים. ואף שלמעשה כ' בעל תה"ד דאין להתיר לעשות כן ברווחים קצובים, רשמה אסור לחפש צדדים כאלה להתיר מה שאסרה תורה, אך לגבי רווחים שאינם קצובים כגון בעיסקא [נשאם לא ירויח א"צ לשלם] מ' שתה"ד מתיר לעשות כתנאי הנ"ל. [ועיין לעיל סעיף ו' ברמ"א ובש"ך סק"כ]. ולכאורה עיקר ד' תה"ד שדן להתיר אף באופן שהנותן דורש עדות הרב והש"ץ צ"ע, דהא באמת מאמין הנותן בלבו גם לשאר עדים המעידים שהמעות אבדו באונס, וא"כ מה שהוא חובע עדות הרב והש"ץ אין זה דימה כלל למלוה הדורש נאמנות ואינו מוכן לסמוך על עדויות וראיות שאינן מקובלות עליו, שהרי כאן פוסל הוא גם עדויות המקובלות עליו בעלמא כנאמנות, וא"כ תביעה זו שדוקא הרב והש"ץ יעידו הו"א כתביעה שהמקבל יתחייב לו ממון ברוב המקרים, והיינו שאפילו תאבד הקרן באונס ישלם אא"כ יהא מקרה בלתי שכיח שהרב והש"ץ יוכלו להעיד, וא"כ אין זה בגדר הערמה על דין תורה אלא לכאורה הוי בגדר איסור רבית. ודו"ק בזה.

ואולי י"ל דהנה חלוק ענין ההתחייבות שיש בלוה המקבל עליו שלא יהא נאמן בטענותיו ורק המלוה יהא נאמן או שמקבל עליו שדק עדים מסויימים יהיו נאמנים, משאר התחייבות ממון, שהרי קבלת נאמנות של המלוה היא רק לענין דיני הטענות והראיות, אך אם כלפי שמיא גליא שאינו חייב לשלם הרי באמת אינו חייב, ונהי דבי"ד יכופו אותו לשלם מ"מ אם ירדמן לידי הלוה ממונו של המלוה בלי ידיעת המלוה יוכל ליקחו לעצמו, שהרי יודע הוא שבהלואה זו גבה ממנו המלוה שלא כדן, [וכן הוא אף אם שני עדים העידו שהוא חייב והוא יודע שהם עדי שקר גם בזה בי"ד יחייבוהו לשלם אך כלפי שמיא גליא שאינו חייב ויוכל לעכב אצלו ממון אחר של המלוה], ובהתחייבות ממון אין הדבר כן, דהא נעשה באמת מחוייב. וממילא אם באנו לדון בגידון התה"ד אי מיקרי שקיבל עליו אחריות על הקרן [ואז דינו כלוח ויש בזה איסור] אין כאן קבלת אחריות דהא באמת אינו חייב, אלא שבפועל יצטרך לשלם משום שקיבל ע"ע שלא יהא נאמן, וסובר תה"ד דהתחייבות לשלם בפועל מבלי להיות חייב באמת אינה בגדר קבלת אחריות הנותנת דיני הלוואה ואין כאן אלא הערמה. [ולכאורה סברא זו מהניא גם לגבי דיני נאמנות על הרווחים ולא רק לגבי דיני נאמנות על הקרן של פלגא פקדון, דגם כאשר מקבל ע"ע שלא יהא נאמן לטעון שלא הרויח אלא בעדים מסויימים אין זו התחייבות אמיתית של ממון אלא התחייבות ליתן בפועל אף שבאמת אינו חייב, והתחייבות כזו אינה רבית גמורה אף אם יתחייב אותה על הלוואה גמורה, דרבית היינו חוב ממון ולא חוב ליתן ממון כשאינו חייב, נזק אפשר שיהא איסור רבית בכך שיש שווי להתחייבות הזו של הנאמנות], וכ"ש שבעיסקא שבה יש פלגא פקדון ודינים על דוחי הפקדון והמתעסק מקבל עליו שלא יהא נאמן לטעון שלא הרויח אין כאן התחייבות ממון שגייס אותה לפלגא דמלוה והו"א רבית אלא זו התחייבות בגידון הטענות על הפלגא פקדון והתשלום בפועל בא משום הפלגא פקדון. ויש לשאול רק דכיון שבעלמא מאמין הנותן לכל עדות וכאן דורש הוא התחייבות נאמנות של עדים מסויימים — א"כ נימא דגוף הסכמתו של המתעסק לתנאי כזה אינה אלא משום שקיבל גם פלגא מלוה והו"ל כרביית על הפלגא מלוה.

עדים שהמעות אבדו באונס הרי הוא פטור. וראה לעיל סעיף ל"ד אות ב' שהבאנו מבעל המאור ורבינו אפרים ורמב"ן סברא מעין זו, דניח"ל שלא יקרא מפסיד עיסקי. אך לגבי הרווחים אין מקום לחייב א"ע ליתן רווחים אם אכן לא הרויח, ומי שמחייב א"ע אנו תולים זאת כאגר נטר על המלוה. (ג) ועוד אומר הלבוש שלגבי הקרן הנותן ברי שנתן למתעסק את סך המעות והמתעסק מחדש טענת אונס, וע"ז אומר לו הנותן שכבר פסל א"ע מלטעון טענת אונס עד שיביא עדים. משא"כ לגבי הרווחים אין כאן טענת ברי כלל ועד כמה שלא היו רווחים אסור לו ליטול מה שלא הרויח המתעסק.

והגר"ז סמ"ה העתיק את הטעם השלישי של הלבוש, דלגבי הקרן שיש כאן נתינה ודאית שייד שפיר לומר לו איני מאמינך בשבועה רק בעדים, אך לגבי הרווחים אין הגיון לומר כן דמנין לנותן שהרויח שיאמר לו איני מאמינך שלא הרווחת. [ועוד מוסיף הגר"ז דאף אם הנותן מאמין למתעסק שהקרן אבדה באונס, מ"מ רשאי הוא לקבל את הקרן כיון שעשה עמו תנאי שאם לא יכרר בעדים ישלם וכל תנאי שבממון קיים, ומשום רבית אין כאן כיון שאם יכרר בעדים שהקרן אבדה באונס יפטר מלשלם והו"ל קרוב להפסד כמו לשכר. עכ"ל. ולכאור' כוונת הגר"ז בזה לטעם השני של הלבוש, שיש כאן התחייבות מתנה מצדו דבזה שהתנה שאם לא יכרר בעדים ישלם הוי כהתחייבות ליתן ממון שאינו חייב, ולפי ביאור זה נ' שרק לגבי הקרן אמר הגר"ז את דבריו אך לגבי הרווחים לא יאמר הגר"ז דאם מאמינו בלבו רשאי לקבל רווחים כיון שהלה חייב א"ע לשלם כ"ז שלא ישבע, שהרי התחייבות זו עצמה אסורה מטעם רבית. ובשו"ת מהרש"ג כתב דלדעת הגר"ז גם את הרווחים מותר לנותן לקבל אף שמאמינו שלא הרויח הואיל וכבר חייב א"ע, ולא נראית לו סברא לחלק בין הקרן לרווחים ודו"ק, אמנם עיקר ד' הגר"ז דאם מאמינו שהקרן אבדה באונס מ"מ מותר לקחת את המעות לכאור' מחודשים, דעיין לעיל בהערה לאות א' שהארכנו דענין התחייבות של נתינת נאמנות אינה התחייבות ממון אלא רק התחייבות שלא יהא נאמן

ולענין הרווחים הנהיג מהר"ם שהמתעסק מתחייב שלא יהא נאמן לטעון שלא הרויח אלא בשבועה חמורה וכל זמן שלא ישבע שלא הרויח רשאי הנותן לטעון שחושד בו שהרויח ויזכה בטענתו. [ומתחלה הנהיג מהר"ם מקראקא שגם על הרווחים לא יהא נאמן לטעון אלא אם יביא עדים כשרים שלא הרויח, וע"ז נחלקו הלבוש (סי' קס"ז) והסמ"ע בקונטרס שלו וטענו דקשה מאד להביא עדים היודעים שלא הרויח, ולכן אם מתנה כזה תנאי ה"ז כאילו חייב א"ע ליתן רווחים בכל מקרה, וה"ז אסור משום רבית, ולכן חזר בו מהר"ם והנהיג שיהא נאמן על הרווחים בשבועה חמורה].

ונבאר עתה את עניני הנאמנות על הקרן ועל הרווחים:

הנאמנות על הקרן

ב. ובהא דלגבי הקרן של העיסקא התירו להשאיר את התנאי שלא יהא נאמן אלא בעדים כשרים כתב הלבוש בזה ג' סיבות: (א) לגבי הקרן יותר קל למצוא עדים שיעידו אם הקרן נפסדה באונס, כגון אם אירעה דליקה וכיו"ב. אבל לגבי הרווחים קשה מאד למצוא עדים שידעו להעיד שלא הרויח"ל. (ב) עוד אומר הלבוש דלגבי הקרן שייכת טענת מחילה, דהיינו שאף אם באמת פטור המתעסק מלשלם כיון שהפסיד באונס מ"מ הוא נותן זאת במתנה, אך על הרווחים אין היתר כלל ליתן רבית במתנה, דזו כל עיקר רבית שאסרה תורה. [ולכאור' הדברים צ"ב דכיון שהמתעסק פטור מלשלם את מחצה הפקדון אם אבד באונס, ואנו רואים אותו כאילו הוא מחייב א"ע ליתנם לנותן שלא מן הדין, א"כ יש לנו לראות מתנה זו כאגר נטר עבור הפלגא מלוה שניתן לו. ואולי י"ל בדוחק דכיון שבעל המעות נתן ביד המתעסק את כל הסכום והמעות אבדו יש מקום להבין שהמתעסק רוצה לחייב א"ע שלא מן הדין ע"מ למלא לנותן את חסרונו, וכההיא דמתנה שומר חנם להיות כשואל, ואין אנו רואים מתנה זו כאגר נטר עבור המלוה שנתן לו בעל המעות, ונהי דאסור לקבל עליו אחריות, דא"כ הו"ל כמלוה, מ"מ באופן הנ"ל אין זו אחריות גמורה שהרי אם מביא

לט. ובספר ערך ש"י יו"ד סי' קס"ז תמה על הלבוש והסמ"ע דגם לגבי הקרן לכאורה מן הנמנע הוא שיוכל להביא עדים שהיה בו אונס, דמנין ידעו העדים באיזה עסק השקיע את המעות שניתנו לו מהנותן, וכי לא זה ידם מתחת יד המתעסק משעה שנטל את המעות עד שקנה את הסחורה. וכע"ז תמה בחקרי לב סכ"א דף גג: לגבי עדים הצריכים להעיד שהמתעסק לא שינה מהתנאים שהתנה עמו המלוה, דאין יוכלו להעיד שלא שינה מהתנאים עיי"ש. וכנראה מטעם זה התקין השל"ה בהיתר עיסקא שלו שהמקבל יהיה נאמן גם על הקרן בשבועה, אמנם בעיקר טענת הערך ש"י מצינו שהראשונים כתבו על עדויות כאלו, עיין בשו"ע סי' קע"ז סעיף ל"א ל"ב שעוסק בעדות על נכסים מסוימים שהם מהעיסקא הזו [ומקורו ברי"ף ורא"ש ורב האי גאון], ומבואר שלא ראו זאת כדבר שאינו אפשרי. וע"ע בסי' קע"ז סעיף מ' אות ב' שהבאנו ג"כ ציור שיש עדים שקנה את הסחורה במעות שקיבל ממשלו.

מתנה עמו מראש שלא יהא נאמן על הרווחים אלא בשבועה, דכיון שבידו להשבע ולהפטר אין כאן איסור כלל, ומשמע דאף לשיטת תוס' וסיעתם דסתם מקבל עיסקא פטור מן השבועה, מ"מ הנהיג מהר"ם שכל מקבל מעות בהיתר עיסקא מחייב א"ע שלא יהא נאמן לומר שלא הרויח אלא בשבועה, וכ"כ נתה"מ סי' צ"ג סק"ג.

והנהגה לכאור' טענת בעל מלבושי יו"ט הנ"ל שלא יתכן להתחייב להשבע שבועה שאינו מחויב בה מן הדין משום דזה גופא רבית צריכה עיון, דהא כל מלוה רשאי להתנות עם הלוח שהיא יהא נאמן למטען שלא נפרע, ונמצא שבקבלה זו של נאמנות מונחת התחייבות של הלוח לשלם אף במקרה שע"פ דין אינו מחוייב לשלם, דהא אפשר שיפרע למלוה והלה ישכח שקיבל את הפירעון ואז יהא הלוח מחוייב לשלם פעם שנית, ולמה לא אמרינן דעצם נתינת הנאמנות למלוה היאסור מטעם רבית, ועל כרחונו לומר דענין הנאמנות אינו רבית כיון שזכאי המלוה להבטיח את כספו ולומר שאינו סומך על טענתו ועל עדין של הלוח, וכיון שאין הוא דורש אלא הבטחת הלואתו אין בזה משום רבית אף שעלול להיות מקרה שבו ישלם הלוח מה שאינו חייב. וכמו"כ מסתבר שאם יתן אדם סחורה לשליח בשכר יכול הנותן לומר לשליח שאינו מאמינו לומר שלא הרויח אלא תובע שיסכימו ביניהם שאם יטען שידוע לו שהרויח יתחייב השליח ליתן את הרווחים, דאמאי לא יהא אדם רשאי להבטיח את הרווחים המגיעים לו. וכ"ש שיוכל להתנות עמו שהשליח יהא נאמן לומר שלא הרויח אך יצטרך להשבע ע"ז שבועה חמורה, ואף את"ל שמן הדין אין שליח מחוייב בשבועה זו מ"מ אין זה מילתא דתמיהא אם הנותן ידרוש שבועה כזו. וא"כ גם בעיסקא שיש בה פלגא פקדון למה לא יוכל הנותן להתנות שלא יהא השליח נאמן אלא בשבועה חמורה. וצ"ל דסובר בעל מלבושי יו"ט דכיון שסו"ס יש לנותן טובת הנאה בזה שהשליח מתחייב לו שבועה חמורה, ובעלמא אין זה דבר מקובל שהשליח מתחייב שבועה כזו לכן תלינן שמקבל העיסקא מוכן להתחייב חיוב זה [העלול לגרום לו לשלם רווחים שאינו מחוייב ע"פ דין] משום פלגא דהלואה שיש בעיסקא. ומ"מ לכאורה אין זו טענה מכרעת, והלבוש ונתה"מ יסברו דכיון שעצם ההתחייבות לשבועה חמורה אינה גרועה מקבלת נאמנות דעלמא לא תלינן לה בהלואה אלא אמרינן דהמלוה רוצה להבטיח את רווחי הפקדון והיה השליח מסכים לכך אף בעיסקא שכולה פקדון.

לטעון, אך אם כלפי שמיא גליא שאינו חייב — אין הוא חייב, וא"כ אם הנותן מאמינו שהפסיד באונס יאסר עליו ליקח את הרויח, וצ"ע. ועיין לקמן אות ד' שהבאנו את שיטת טור האבן בהגדרת סך ההתפשרות, ואולי ס"ל להגר"ו לגבי הקרן של העיסקא כעין מש"כ בעל טור האבן לגבי הרווחים, והיינו שיש התחייבות גמורה ליתן את הקרן כ"ז שלא יביא עדים, ודו"ק. ולפי הבנה זו בגר"ו פשוטים ד' מהרש"ג שכתב דגם לגבי הרווחים של העיסקא שרי ליטלם אף שמאמינו שלא הרויח, וכדעת בעל טור האבן.

הנאמנות על הרווחים

ג. ובעיקר התנאי שעל הרווחים לא יהא נאמן אלא בשבועה חמורה יש להקדים ולהביא את מחלוקת הראשונים שהביא הרמ"א בשו"ע חור"מ סי' צ"ג ס"ד בדין עיסקא. דמדעת הרמב"ם מדייק הב"י דס"ל דשבועת המשנה שנאמרה בשותפין חלה גם על מקבל עיסקא, דצריך להשבע שלא עיכב משל חברו כלום הואיל ומורי היתירא לקחת מה שלא מגיע לו הואיל וטרח בה. ותוס' שבועות מ"ח: ד"ה דמורי כותבים בשם ר"ת דהמקבל עיסקא למחצית שכר אין בו שבועת המשנה דלא מורי היתירא הואיל והוא מקבל שכר עמלו, [וכ' הב"י דהר"מ סובר דמ"מ מורי היתירא כיון שיכול לטעון שלא קיבל די שכר לפי רוב עמלו]. ולכאור' ד' ר"ת צ"ע, דלפי מה דמקובל לתת בעיסקא דבר מועט דקוצץ לו דינר או פלגא באגור ותילתא בהפסד אטו משום שכר זה אין הוא מורה היתר לעצמו והרי אין זה אלא שכר מועט. ולהלכה כ' בס' גינת ורדים יו"ד כלל ו' שיכול המתעסק לומר קים לי כשיטות הפוסטות משבועה. והנוב"י תנינא חור"מ סי' ל' ומלבושי יו"ט חור"מ סי' א' נוקטים דקיי"ל כשיטות המחייבות שבועה וכדלקמן.

ונחלקו האחרונים בענין השבועה החמורה שהנהיג מהר"ם מקראקא בהיתר עיסקא. הנוב"י חור"מ סי' ל' כותב שאין זו התחייבות מחודשת שקיבל ע"ע המתעסק, אלא זוהי שבועת המשנה וכשיטת הרמב"ם, ומה מוכיח הנוב"י דנקטינן להלכה כהרמב"ם דיש במקבל עיסקא שבועת המשנה, וכן הוא לשון הסמ"ע בקונטרסו [בארוכה אות א' ואות ז'], וכ"כ בספר מלבושי יו"ט חור"מ סי' א', והוסיף דאת"ל דמן הדין פטור בלא שבועה ומהר"ם הנהיג התחייבות מחודשת שכל מקבל מעות בהיתר עיסקא מקבל ע"ע שלא יהא נאמן לומר שלא הרויח אלא בשבועה, אמאי לא תיאסר התחייבות זו גופא משום רבית. אמנם מהלבוש סי' קס"ז משמע שאין כל איסור רבית בזה שהנותן

בס"ד

A Heter Iska defines the halachic rights and obligations of the parties, and a standard form is not appropriate for all situations. If improperly executed, there may result in severe halachic and/or financial consequences. As such, it should be executed under the guidance of a qualified Rav.

HETER ISKA (חצי מלוה חצי פקדון)

The undersigned Parties hereby obligate themselves and affirm in writing that _____ ("Managing Partner") has received \$_____ from _____ ("Investing Partner"), for investment in an *Iska* partnership, subject to the following terms:

1. Partnership

In consideration of the monies advanced, the Managing Partner shall assign to the Investing Partner a share (in the value of the monies received) in all permissible investments, businesses and real estate that the Managing Partner owns. This investment shall be owned jointly by the Investing Partner and Managing Partner. The Managing Partner is obligated to manage the investment in the manner that he believes will generate the maximum profits.

2. Profits and Losses

- Any profits, capital gains, or losses arising from this investment shall be shared equally between the Investing Partner and the Managing Partner. However, the Managing Partner shall be paid a management equal to Five percent of the profits generated.
- Any claim regarding the amount of profits generated by this investment shall be verified under solemn oath, administered by an Orthodox Jewish Court of Law.
- Any claim of loss must be verified through the testimony of two qualified witnesses before an Orthodox Jewish Court of Law. Nevertheless, if required by Halachah, Bais Din may modify the verifications required by sections 2(b) and 2(c).
- It is agreed that if the Managing Partner pays to the Investing Partner the amount equal to a ____% annual return, plus any additional payments called for by other documents executed by the Parties, if any, as payment for the profits of this *Iska*, then the Managing Partner will not be required to make an oath, nor will he be required to notify the Investing Partner regarding the profits that were realized. Additional profits, if any, shall be the sole property of the Managing Partner. This payment reflects a final settlement that includes the management fee.

3. Miscellaneous

- This *Iska* shall be returned by _____. In the event it is not returned by that date, the monies shall be considered reinvested under the terms of this *Iska*.
- In the event additional documents such as a promissory note, mortgage note, guarantee or any other documents have been executed by the parties, such documents shall be interpreted in a manner consistent with the Laws of Ribbis and this Heter Iska. Any mention of a loan, interest, points, or other similar terms are for legal purposes only, and are intended to mean this *Iska* and the payments called for by Section 2(d). To the extent necessary by Halachah, this agreement shall supersede any other agreement between the parties in regards to these funds.
- Any profits, or payments called for by Section 2(d), that are due under the terms of this *Iska*, shall be paid:
☐ monthly, ☐ upon the return of the *Iska*.
☐ quarterly, ☐ other: _____.

4. Dispute Resolution

All disputes that may arise regarding or associated with this document shall be resolved and established exclusively by binding arbitration at the Maysharim Rabbinical Court of Lakewood, New Jersey or its designee, in accordance with the terms and procedures delineated in the arbitration agreements of Maysharim Rabbinical Court. Judgment rendered by the aforesaid authority may be entered in any court having jurisdiction thereof.

This agreement shall follow the guidelines of *Heter Iska* as explained in Sefer Bris Yehuda. This Agreement is intended to be, and is, binding, consistent with the binding nature of all agreements, documents, obligations and acquisitions that are properly effected in an Orthodox Jewish Court of Law in accordance with the laws and rules established by Rabbinical authorities. A proper *Kinyan Suddar* was executed to create this partnership. This is all valid and in good standing.

We hereby affix our signatures on this _____ day of _____, 20_____.

Managing Partner

Investing Partner

Office & Mailing Address: 625 Forest Avenue, Lakewood, N.J. 08701 • Telephone: 732.905.3388 • Fax: 732.905.5880

Rabbinical Courtrooms: 625 Forest Avenue, Lakewood, N.J. (Rear Entrance) לשכות הדין
2913 Avenue L, Brooklyn, N.Y. (Lower Level)